

INFO LGOG KRING HORST,

zesde jaargang, nummer 15, september 1996.

Een uitgave van Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap Kring Horst.

INFO LGOG KRING HORST verschijnt tweemaal per jaar:

in maart en september.

Uiterste inzenddata kopij: 15 februari en 15 augustus.

Redactieadres:

Venloseweg 48, 5961 JD Horst, telefoon (077) 398 1431

INHOUD

Van de redactie	3
Programma 1996-1997	5
Lezingen 1996-1997	8
Excursie 28 september naar Münster en Lembeck	15
Excursie 17 november naar Tegelen	18
Cursus monumentenzorg	20
Oud Kerkhof Kloosterstraat Horst, 150 jaar	22
J. Holthuis, Stichting Kruisen en Kapellen Horst 25 jaar	24
Historisch Educatief Platform	32
Verhalenwedstrijd Huis ter Horst	32
Roman <i>Verstooteling</i> van H.H.J.Maas als toneelstuk	37
Mystiek van de Oude Peel	39
Heemkundeverenigingen	41
Overleg heemkundeverenigingen 22 april 1996	43
Musea	45
Streekmuseum Stichting Oudheidkamer	45
Schatkamer Sint Lambertuskerk	47
Streekboerderijmuseum De Locht	49
Koperslagersmuseum P. van der Beele	50
Museum Bert Coppus	51
Limburgs Museum	52
G.F. Verheijen, Nieuwe publikaties	53
Het bestuur	62

Van de redactie

In de uitgave aan het begin van het seizoen is, zoals gebruikelijk, veel aandacht voor het programma. Op het moment dat INFO verschijnt, is de cursus Monumentenzorg al gestart met 28 deelnemers. Gelukkig is er voldoende belangstelling voor de najaarsexcursie naar Münster en Lembeck.

LGOG Kring Horst en Sevenum bruist van activiteiten: meer lezingen, meer excursies en uitbreiding van werkzaamheden. De contacten gelegd met de scholen, de musea en de heemkundeverenigingen in Horst en Sevenum nemen vaste vormen aan, speciaal wat betreft het wekken van belangstelling bij de jeugd. Uitgebreide informatie hierover staat in deze aflevering. In deze INFO is de folder opgenomen die wordt verspreid onder de leerlingen van het voortgezet onderwijs.

In de rubriek *Nieuwe publicaties* worden een aantal recent verschenen uitgaven van regionaal belang besproken. Speciale aandacht vragen we voor drie boeken die binnenkort verschijnen: *Oud Horst in het Nieuws. Deel 7, Sporen die bleven*, en een heruitgave van *Het Gelders Land- en Stadrecht van het Overkwartier van Roermond*. Het grote project van Loe Derix, *Oud Horst in het Nieuws*, nadert de voltooiing. Over een mogelijk vervolg laat de heer Derix ons (nog even?) in het ongewisse.

De regionale musea vragen bij voortdoring om onze aandacht, zoals u ook nu weer kunt vaststellen in de rubriek *Musea*.

Op 1 juni is Henk Vullingsh, lid van LGOG sedert de oprichting, overleden. De heer Vullingsh was bestuurslid van de Stichting Oudheidkamer Horst sedert de oprichting in 1974 en voorzitter van 1978-1995. Nog niet zolang geleden, op 28 oktober 1995, nam het bestuur van de Oudheidkamer van hem afscheid als voorzitter en werd hij benoemd tot ere-voorzitter. Hij zal in onze herinnering blijven voortleven.

We hopen dat u *INFO LGOG* weer met veel genoegen zult lezen.

Y. Hermans-Cuppen G.F. Verheijen

PROGRAMMA 1996-1997

De lezingen en de cursus worden gehouden in Restaurant De Oude Lind, Venrayseweg 93 in Horst, telefoon zaal (077) 398 8343. Alle bijeenkomsten beginnen om 20.00 uur.

18 september: CURSUS

Eerste les kadercursus monumentenzorg.

25 september: CURSUS

Tweede les kadercursus monumentenzorg.

28 september: EXCURSIE

Najaarsexcursie op zaterdag 28 september naar Münster en Lembeck. Aanleiding voor deze keuze is de schildenrijencollectie van de familie Van Wittenhorst. De eigenaar van deze particuliere verzameling, de familie Von Fürstenberg, heeft deze in bruikleen afgestaan aan het Landesmuseum te Münster.

30 september: LEZING

De heer J. Gootzen uit Venray zal spreken over: De geschiedenis van Smakt als bedevaartsplaats van St. Jozef en de heer H. Vriens uit Well over: De geschiedenis van de iconografie van St. Jozef. Beide onderdelen van deze avond worden geïllustreerd met dia's.

2 oktober: CURSUS

Derde les kadercursus monumentenzorg.

9 oktober: CURSUS

Vierde les kadercursus monumentenzorg.

14 oktober: LEZING

Pater L. van de Berg uit Utrecht zal spreken over: Een aarzelende terugblik. Noord-Limburgse missionarissen van Scheut in China.

17 november: EXCURSIE

Op zondag 17 november wordt een kleine excursie georganiseerd naar het Pottenbakkersmuseum in de Tiendschuur te Tegelen. De Tiendschuur maakt deel uit van het Holtmühle-complex.

25 november: LEZING

De heer dr J. Korsten zal een lezing houden onder de titel: Standhouden door veranderingen; honderd jaar LLTB. Enkele dagen

vóór zijn lezing hoopt de heer Korsten op dit onderwerp te promoveren. Het gelijknamige boek wordt op 21 november gepresenteerd tijdens de jubileumzitting van de LLTB.

23 december: LEZING

De heer dr R. Lauwerier uit Amersfoort zal spreken over: Slachtafval en Haute Cuisine; voeding op Limburgse kastelen.

27 januari: LEZING

De heer professor dr P. Nissen zal een lezing houden over het onderwerp: Parochiebibliotheken na het Concilie van Trente en de librije van Horst in het bijzonder.

16 februari: EXCURSIE

Op zondag 16 februari wordt een kleine excursie georganiseerd. U ontvangt tijdig nadere informatie.

24 maart: JAARVERGADERING EN LEZING

De heer mr. Th.J. van Rensch uit Gronsveld zal na de 23e jaarvergadering spreken over: Broederschappen, gilden en schutterijen in Horst van de middeleeuwen tot in de twintigste eeuw.

28 april: LEZING

De heer drs H. Stoepker uit Amersfoort zal een spreekbeurt verzorgen over: De opgravingen na WO II van de verwoeste kerken in Horst, Sevenum en Grubbenvorst.

10 mei: EXCURSIE

Excursie naar een nader te bepalen doel in België.

LEZINGEN 1996-1997

De lezingen worden gehouden in Restaurant De Oude Lind,
Venrayseweg 93 te Horst. Telefoon zaal (077) 398 8343.

Aanvang 20.00 uur.

Van belangstellende niet-leden wordt voortaan een bijdrage van vijf gulden per lezing verwacht. Op vertoon van een bewijs van toegang dat is opgenomen in deze INFO hebben introducees gratis toegang.

30 september: Smakt en Sint Jozef

De heer J. Gootzen uit Venray zal spreken over: De geschiedenis van Smakt als bedevaartplaats van Sint Jozef en de heer H. Vriens uit Well over: De geschiedenis van de iconografie van Sint Jozef. Beide onderdelen van deze avond worden geïllustreerd met dia's.

De heer Gootzen zal zijn verhaal beginnen met een kort overzicht van de geschiedenis van Smakt vóór 1699, het jaar waarin de Sint-Jozefkapel werd gesticht. Hij zal de verdere ontwikkeling van Smakt en de Sint-Jozef-verering belichten, een geschiedenis die gepaard ging met veel ups en downs. De periode van de Tweede Wereldoorlog heeft ook Smakt niet onberoerd gelaten. Aan een opmerkelijke gebeurtenis is het te danken dat het oude Sint-Jozefbeeldje bewaard bleef. De heer Gootzen zal de lokale historie erbij betrekken en zo Smakt plaatsen binnen de Sint-Jozefverering in Limburg en Nederland.

De heer Vriens zal hierna een kunsthistorische beschouwing verzorgen over de Sint-Jozef-verering en de plaats van Smakt daarin. Sedert de vroege middeleeuwen tot op de dag van vandaag is Sint Jozef afgebeeld op schilderijen, panelen, prenten, medailles, processievanen en in boeken. De iconografie van Sint Jozef beschrijft en verklaart de wijze waarop hij werd afgebeeld in de opeenvolgende periodes van de kerkelijke geschiedenis.

14 oktober: Limburgers in China: een aarzelde terugblik

Pater Leo van den Berg uit Utrecht zal een lezing houden over de Limburgse missionarissen van 'Scheut' die uittrokken over de wereld.

Sedert 1865 vertrokken circa zestig missionarissen van 'Scheut' afkomstig uit Noord- en Midden-Limburg naar 'den vreemde', onder andere naar China. Velen van hen zijn nooit teruggekeerd. Welke motieven hebben hun levens een dergelijke richting gegeven? Hoe verliep hun voorbereiding en daarna hun integreren? Voelden ze zich 'thuis' in de wereld van China, Afrika en elders of bleven zij toch 'Limburger'? En tenslotte: wat is hun mogelijke inbreng geweest. Is daar iets van overgebleven of terug te vinden?

Deze lezing is een vervolg op de voordracht die de heer drs L. Gorissen verleden jaar hield. Hij sprak toen in het bijzonder over Frans en Jozef Hoogers, tweelingbroers die beiden eind vorige eeuw en in de eerste helft van deze eeuw als missionaris werkzaam waren in China. Van 1891 tot 1919 zagen de twee broers elkaar niet, zo ver woonden ze van elkaar! Bij hun ontmoeting in 1919 na bijna dertig jaar herkenden ze elkaar niet eens meer direct. Ze zijn beiden in China gestorven en begraven, Frans in 1937 en Jozef in 1945.

Pater Van den Berg, aanwezig bij de lezing van Gorissen, nam aan het eind van de avond het woord. In zijn korte maar boeiende toegift vertelde hij dat hij een reis naar China ging maken en de plaatsen waar de broers Hoogers hebben gewoond, zou gaan bezoeken. Pater Van den Berg heeft die reis intussen volbracht en zal ons ervan verhalen.

25 november: Standhouden door veranderingen. 100 jaar LLTB

De heer dr J. Korsten zal een lezing houden onder de titel *Standhouden door veranderingen. De Limburgse Land- en Tuinbouwbond als behartiger van agrarische belangen, 1896-1996*.

Enkele dagen vóór zijn lezing hoopt de heer Korsten op dit onderwerp te promoveren. Het gelijknamige boek wordt op 21 november gepresenteerd tijdens de jubileumzitting van de LLTB.

De in 1896 opgerichte Limburgsche Christelijke Boerenbond fuseerde in 1901 op aandrang van het provinciaal bestuur met de Maatschappij van Landbouw tot Limburgsche Landbouwbond. In 1919 ontstond tenslotte de Limburgsche Land- en Tuinbouwbond, LLTB. De bond wilde de godsdienstig-zedelijke, de culturele, de maatschappelijke en de stoffelijke belangen van de boeren- en tuindersstand behartigen.

Centraal in de lezing (en het boek) van Korsten staat de vraag: hoe heeft de LLTB zich gedurende de afgelopen eeuw van haar taak gekweten. Van grote invloed daarop waren de grote maatschappelijke veranderingen die zich in de voorbije eeuw hebben voltrokken.

Aanvankelijk stond het voortbestaan van agrarische gezinsbedrijven voorop. Rationalisatie, flexibiliteit en risicospreiding waren sleutelwoorden. Nieuwe technieken en kennis werden verspreid via cursussen, proefvelden, fokverenigingen en *Land en Vee*. Coöperatieve samenwerking leverde de kleine boer schaalvoordelen op. In 1940 was de LLTB het centrum van een uitgebreid economisch bondsapparaat. De bond stelde het gezinsbedrijf als het ideaal en wierp zich op als hoeder van de oude plattelandssamenleving. Na de Tweede Wereldoorlog moest ook de LLTB haar beleid bijstellen als gevolg van grote maatschappelijke veranderingen. Schaalvergroting en mechanisatie werden nu sleutelwoorden.

Het traditionele gemengde bedrijf maakte plaats voor gespecialiseerde, steeds groter wordende agrarische ondernemingen. De LLTB moest hierop inspelen.

De maatschappelijke veranderingen hadden ook gevolgen voor de wijze waarop de LLTB naar buiten toe de belangen van de achterban behartigde. Het altijd gehanteerde overlegmodel moest worden aangepast. Het sluiten van coalities met andere groeperingen en het voeren van acties gingen tot de mogelijkheden behoren. Standhouden door veranderingen luidde het devies!

23 december: Slachtafval en haute cuisine

De heer dr Roel C.G.M. Lauwerier, Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, zal een lezing verzorgen over het onderwerp *Slachtafval en Haute Cuisine; voeding op Limburgse kastelen*.

Biefstuk, spare ribs, karper met rozijnensaus en pastei met pauwenveren, het zijn allemaal gerechten die op middeleeuwse adellijke tafels hebben gestaan.

Wij weten dat uit verschillende bronnen: van schilderijen, uit kook- en keukenboeken en uit studie van zaden en botten die tijdens archeologische opgravingen gevonden zijn. In de lezing zullen deze bronnen kort de revue passeren, maar de nadruk zal liggen op de reconstructie van de voeding op Limburgse kastelen uit teruggevonden resten van slacht- en maaltijdafval.

De heer Lauwerier zal spreken over de rol van de jacht, de visvangst en de landbouw in de voedselvoorziening, maar ook over het oudste konijn uit Nederland, een voor die tijd exclusieve adellijke import uit zuidelijker streken. Verder komt natuurlijk de maaltijd zelf aan de orde, zoals het geringe aandeel van jachtwild in de dagelijkse vleesvoorziening. Dit in tegenstelling tot vis, dat een belangrijke rol speelde, vanwege verplichte vastendagen. Het spreekt voor zich dat extra aandacht wordt besteed aan de vondsten uit het kasteel Ter Horst.

27 januari: Librije van Horst

De heer professor dr P. Nissen zal een lezing houden over het onderwerp *Parochiebibliotheken na het Concilie van Trente en de librije van Horst in het bijzonder*.

In de vroegmoderne tijd werd het christendom, dat vanuit zijn oorsprong altijd al een godsdienst van Het Boek is, in sterke mate ook een godsdienst van boeken. Dat geldt voor alle christelijke kerken, ook voor de katholieke. Op last van het Concilie van Trente (1545-1563) werden normatieve boeken opgesteld voor het geloofsonderricht (de Romeinse catechismus) en voor de liturgie (Romeins brevier en missaal), alsmede een lijst van verboden boeken, de beruchte *Index*. Daarnaast kwamen er tal van boeken ten dienste van de pastorale

praktijk, zoals boeken met preekvoorbeelden en moraalhandboeken voor de biechtpraktijk. In kerkvergaderingen, met name in diocesane synodes, werden voorschriften gegeven omtrent boeken die minimaal in een pastoriebibliotheek aanwezig moesten zijn. Die bibliotheek werd een belangrijk hulpmiddel voor de praktijk van het kerkelijk leven in een parochie. De samenstelling van de pastoriebibliotheeken werd sterk getekend door de praktische oriëntatie.

Van de pastoriebibliotheek van Horst kennen we de samenstelling dank zij de boedelinventaris die in 1605 bij het overlijden van pastoor Johannes Croneberch werd opgemaakt. Het gaat om een voor die tijd betrekkelijk omvangrijke pastoriebibliotheek met ruim 300 titels. Bijzonder aan deze librerie is verder ten eerste dat naast veel 'gebruikstheologie' voor de pastorale praktijk ook profane literatuur van klassieke en humanistische auteurs aanwezig was, ten tweede dat Croneberch in zijn testament bepaald had dat de boeken na zijn dood in een bibliotheek moesten blijven en daar ook geleend konden worden; hij regelde zelfs het gebruik van een uitleenbewijs. Daarmee was de librerie van Horst dus meer dan een bibliotheek die alleen ten dienst stond van de pastoor.

24 maart: broederschappen, gilden en schutterijen in Horst

De heer mr. Th.J. van Rensch uit Gronsveld zal na de 23e jaarvergadering spreken over *Broederschappen, gilden en schutterijen in Horst van de middeleeuwen tot in de twintigste eeuw*.

In 1447 richtten de meesters van de broederschap van Sint Antonius Abt in de kerk van Horst een altaar op ter ere van hun patroonheilige. Het is de eerste vermelding van een activiteit van een vereniging in Horst, een vereniging die min of meer model kan staan voor andere broederschappen, gilden of schutterijen die Horst tot in de twintigste eeuw heeft gekend. Sommige van deze organisaties waakten over de economische belangen van een bepaalde groep beroepsbeoefenaren, zoals de smeden, schoenmakers of wevers, andere hadden tot doel het dorp te beschermen (vier schutterijen!) en weer andere beoogden

de devotie tot een bepaalde heilige te bevorderen.

Uiterlijk lijken deze verenigingen sterk op elkaar en de hiervoor genoemde verschillen in doelstellingen kunnen in de praktijk ook niet altijd scherp worden onderscheiden. Natuurlijk is de geschiedenis van deze verenigingen niet statisch. Doelstellingen veranderden met de mode van de tijd, interesse verflauwde en leefde weer opnieuw op. Dit alles is ook op de Horster verenigingen van toepassing. Een gemeenschappelijk kenmerk blijft echter dat er steeds sprake is van een sterke binding met de kerk (soms met een eigen altaar, opluisteren van de processie, bijwonen van begrafenissen).

Helaas hebben deze verenigingen nooit uitgeblonken door het bijhouden van een uitgebreide administratie en de archiefoverlevering is in veel gevallen uiterst mager. In een enkel geval weten we zelfs niet meer dan een naam. Desondanks leveren al deze losse fragmenten bij elkaar toch nog voldoende stof om in ieder geval de contouren van de geschiedenis van dit soort verenigingsleven in Horst tot het einde van de negentiende eeuw te schetsen. Het is daarbij belangrijk deze verenigingen niet te beschouwen als een op zichzelf staand verschijnsel, maar ook aandacht te schenken aan meer algemene ontwikkelingen op dit terrein.

28 april: Archeologisch onderzoek van kerken

De heer drs H. Stoepker, Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, zal een spreekbeurt verzorgen over *De opgravingen na WO II van de verwoeste kerken in Horst, Sevenum en Grubbenvorst*.

Tijdens het laatste jaar van de Tweede Wereldoorlog zijn veel kerken in Nederland verwoest. Dat lot trof ook de kerk van Horst. De verwoestingen waren meestal reden om wat er nog restte van het oude gebouw af te breken en te vervangen door een nieuwe kerk.

Dank zij de inspanningen van de in 1947 opgerichte Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek en dankzij de medewerking van vele betrokkenen was het mogelijk om in korte tijd (1947-1949) een groot aantal kerken in Gelderland, Noord-Brabant en Limburg te onderzoeken. De verwoeste kerken dateerden meestal uit de 15de-eeuw en later, maar onder deze gebouwen waren de resten bewaard

van kerken uit de 12de-eeuw en soms zelfs nog ouder.

In deze lezing wordt terug gekeken naar deze tijd en naar de resultaten van dat onderzoek. Één ding is zeker: in die tijd is met beperkte middelen pionierswerk verricht. Ook is de grondslag gelegd voor het systematisch archeologisch onderzoek van de middeleeuwen in Nederland. Door de grote sprong voorwaarts die toen gemaakt is, lijkt het wel of de kerkarcheologie daarna stil is blijven staan. In zekere zin is dat ook zo, omdat na 1950 de gelegenheid om complete kerken op te graven zich nog maar weinig voordeed. Meestal was er niet meer mogelijkheid dan een beperkt onderzoek tijdens een restauratie. Pas in 1995 deed zich in Limburg weer de mogelijkheid voor om een hele kerk te onderzoeken. Dat was in Brunssum. Aan de hand van deze opgraving wordt verteld hoe de moderne kerkarcheologie te werk gaat. Tenslotte wordt iets gezegd over de bewoning van Noord-Limburg in de Middeleeuwen, met name over de periode van de 11de-en 12de eeuw, toen de kerk van Horst gebouwd werd. Dit is mogelijk dankzij de opgravingen die met name tijdens de aanleg van de A-73 in dit gebied plaats hadden.

EXCURSIE NAAR MÜNSTER EN KASTEEL LEMBECK op zaterdag 28 september 1996

Op zaterdag 28 september wordt de najaarsexcursie gehouden waarin we - evenals in 1977 en 1992 - hebben gekozen voor het Münsterland. De aanleiding voor deze reis vormt de in het Landesmuseum ondergebrachte schilderijencollectie 'Wittenhorst'. Het programma is als volgt.

7.00 uur: vertrek uit Horst vanaf het parkeerterrein achter het gemeentehuis.

9.30 uur: aankomst in Münster. Aldaar zal in Museum Café koffie met gebak klaar staan.

10.00 uur: bezoek aan het *Westfaals 'Landesmuseum' voor kunst- en cultuurgeschiedenis*.

Onder leiding van mevrouw drs Yvonne Hermans-Cuppen volgt een bezichtiging van de schilderijencollectie van Willem Vincent van Wittenhorst, die voor een deel is opgenomen in enkele zalen van het museum. Deze verzameling bestaat onder andere uit een aantal familieportretten. In de zeventiende eeuw heeft baron Willem Vincent zijn kunstbezit in het Huis ter Horst ondergebracht. Kunsthistorica mevrouw Hermans heeft de collectie - thans in bruikleen van het Landesmuseum - bestudeerd. Het is duidelijk dat de 'verzameling Wittenhorst' van belang is voor de geschiedenis van Horst, alleen al vanwege de aanwezige portretten van leden van de familie Van Wittenhorst.

Na dit bezoek kan iedereen op eigen gelegenheid de overige zalen en de tentoonstelling *Maler tom Ring* gaan bezichtigen. De kunstschilders Ludger tom Ring en diens zoons Hermann en Ludger in het 16de eeuwse Münster zijn onderwerp van deze expositie. Na de woelige jaren van de hervorming (o.a. wederdopers) en het herstel van de katholieke godsdienst brak een tijd aan van wederopbouw. Op kunsthistorisch gebied is de familie tom Ring mede beeldbepalend geweest.

U kunt zelf bepalen hoelang u in het museum blijft. Daarna hebt u ruim

de tijd om op eigen gelegenheid te lunchen. We bevinden ons namelijk in het centrum van de stad. Er zijn voldoende restaurants. U ontvangt in de bus een Nederlandstalige gids van Münster met een plattegrond.

13.30 uur: Geleid bezoek aan de *Vredeszaal* (1648: Vrede van Münster), gevolgd door een bezoek op eigen gelegenheid aan de *St.-Paulus-Dom* (o.a. astronomisch uurwerk, schilderijen Ludger en Hermann tom Ring).

15.00 uur: Vertrek naar Lembeck.

16.00 uur: Na aankomst rondleiding in *Schloß Lembeck*.

Na afloop is er tijd voor een wandeling in het park, dan wel een bezoek aan het kasteelrestaurant of het café bij de kasteelpoort

17.30 uur: Vertrek naar huis.

De kosten voor deze najaarsreis bedragen f **65,-** (niet-leden f 75,-). Hierin zijn inbegrepen: bus, koffie met gebak, rondleidingen en entrees.

Collectie Familie van Wittenhorst

In de 17e en 18e eeuw bevond zich op het Huis ter Horst een bijzondere verzameling schilderijen afkomstig uit het familiebezit van Wittenhorst en de privé-collecties van Willem Vincent van Wittenhorst en zijn echtgenote Wilhelmina van Bronckhorst. Er bestaat een handgeschreven catalogus van Willem Vincent. Na het kinderloos overlijden van diens dochter kwam via vererving het belangrijkste deel van de verzameling in handen van de familie Von Fürstenberg.

De huidige eigenaar heeft de collectie enkele jaren geleden in bruikleen afgestaan aan het Landesmuseum te Münster. In enkele zalen is een deel van de schilderijen thans te bezichtigen. Het overige bevindt zich in het depot.

Enkele jaren geleden heeft mevrouw drs Yvonne Hermans-Cuppen handschrift en collectie bestudeerd en beschreven. De verzameling bestaat onder andere uit een aantal familieportretten. Baron Willem Vincent beheerde niet alleen familieportretten, hij was ook een

verzamelaar van schilderijen. Na diens verwerving van het Horster stamslot van de familie van Wittenhorst heeft hij zijn kunstbezit beschreven en in de vele vertrekken van het Huis ter Horst ondergebracht. De 'verzameling Wittenhorst' is van groot belang voor de geschiedenis van Horst, alleen al vanwege de aanwezige portretten van leden van de familie Van Wittenhorst.

Museum Schloß Lembeck

Al in de 12e eeuw werd hier onder de heren van Lembeck een burcht gebouwd. In de loop van de tijd werden de kasteelheren 'onderheer' van de Heerlijkheid Lembeck, welke tot 1803 eigendom was van het Stift van Münster. Omstreeks 1500 vervielen de rechten van Lembeck door vererving aan de familie Von Westerholt.

In de Tachtigjarige en de Dertigjarige Oorlog werd het kasteel belegerd en geplunderd. De waterburcht Lembeck in het Munsterland stamt in zijn huidige verschijningsvorm uit de zeventiende eeuw. De heren van het naburige Westerholt waren toen de bouwheren.

Nog altijd is de naam van de architect onbekend. Barokke maatvoering en symmetrische vormgeving wijzen in de richting van de beroemde Weense bouwmeester Fischer von Erlach. Wat opvalt is de hoofdas met doorkijk via oprijlaan, voorburcht, hoofdburcht, tuin, richting parklaan en bos. De vertrekken in de hoofdburcht zijn thans ingericht naar de wooncultuur van barok en biedermeier. Heel bijzonder zijn vijf gobelins uit de 17e eeuw met voorstellingen uit de Griekse wereld van Homerus.

Het park werd eind 18e eeuw opnieuw aangelegd, voor een deel geometrisch als Franse tuin, maar een halve eeuw later werd het park veranderd in een Engelse tuin met grote grasvelden. Het park staat nu ook bekend om zijn rododendrons. Er zijn zestig soorten rododendrons en zeventig boomsoorten. In de maanden mei en juni staan ze in bloei, niet allemaal tegelijk!

EXCURSIE POTTENBAKKERSMUSEUM TEGELEN op zondag 17 november

Op zondag 17 november organiseert L.G.O.G. kring Horst en Sevenum een kleine excursie naar Tegelen. Het Pottenbakkersmuseum is gevestigd in de Tiendschuur , die deel uitmaakt van het Holtmühlecomplex.

Het gezelschap vertrekt om 13.30 u. uit Horst vanaf het parkeerterrein achter het gemeentehuis. In Tegelen brengen we een bezoek aan het Pottenbakkersmuseum en aan de fototoonstelling over Canoy Herfkens. Na aankomst krijgen we een rondleiding van 14.00 uur tot 14.45 uur.

De bedoeling is gebruik te maken van eigen vervoer. Bij opgave voor deelname kan worden aangegeven of men wel of niet zelf wenst te rijden en hoeveel passagiers men eventueel mee kan nemen. De kosten van het bezoek bedragen f 3,00 p.p. (de kosten voor de rondleiding zijn hier niet inbegrepen). De vervoerkosten (ca. f 5,00 p.p.) worden rechtstreeks met de chauffeur verrekend.

Belangstellenden kunnen zich tot uiterlijk zaterdag 16 november, liefst eerder, bij de secretaris, telefoon (077) 398 1431, opgeven voor deze excursie op zondagmiddag.

Kasteel Holtmühle Het Holtmühlecomplex (17e eeuw) is een van de weinige kasteelcomplexen in Nederland, welke als geheel bewaard is gebleven: het kasteel met remise, de tiendschuur, de twee zeer mooie kasteelpoorten, de Venlose- en de Kaldenkerkerpoort, de tuinen, vijvers en landerijen.

De oudste vermeldingen van het kasteel stammen uit de 14e eeuw. Er wordt dan gesproken over het kasteel "Tygele" (1311). In 1394 krijgt Otto van Holtmeulen het kasteel in leen. Aan hem heeft het landgoed zijn huidige naam te danken. In 1968 koopt de gemeente Tegelen het kasteel met tuin en bijgebouwen. Na een uitgebreide restauratie (1993)

is in het kasteel nu een hotel-restaurant gevestigd.

De Tiendschuur De pachters van de landerijen, die bij het kasteel hoorden, moesten aan de kasteelheer één tiende van hun oogst afstaan. Deze werd opgeslagen in de Tiendschuur (18e eeuw).

In de tiendschuur zijn nu het Pottenbakkersmuseum en het Kunstkeramisch Centrum gevestigd. Onder de authentieke zolderkap bevindt zich een tentoonstellingsruimte waar wisselexposities worden gehouden, van historische thema's tot hedendaagse kunst.

Het Pottenbakkersmuseum Het pottenbakkersmuseum herbergt een collectie van keramische producten van eigen bodem, die het karakter van de Tegelse leefgemeenschap van 1700 tot nu mede hebben bepaald. Deze collectie omvat gebruiks- en sieraardewerk. Verder zijn diverse decoratietechnieken als engobe en scraffito, alsmede de typisch Tegelse vierkleuren oplegtechniek te bewonderen. Hoe deze voorwerpen tot stand kwamen is te zien in een nagebouwde pottenbakkerswerkplaats.

Na dit bezoek kunt U ook nog de kasteeltuinen bezichtigen.

De Kasteeltuinen De kasteeltuinen laten een aantal tuinstijlen zien. Zo zijn de landerijen en vijverpartijen en een klein Engels parkje vrij toegankelijk te bezichtigen. Met zijn kronkelpaadjes en bruggetjes geeft dit parkje de romantische omgeving een extra dimensie. De ruim gesorteerde kruidentuin is alleen te bezichtigen tijdens kantooruren (van 10.00 uur tot 16.00 uur).

CURSUS MONUMENTENZORG

LGOG Kring Horst en Sevenum organiseert in nauwe samenwerking met LCM, Stichting Limburgse Contactcommissie Monumentenzorg, een kadercursus gemeentelijke monumentenzorg. Dit mede vanwege de uitkomst van een opiniepeiling onder de deelnemers van de dit voorjaar gehouden cursus archeologie.

Aan deze intussen gestarte cursus nemen 28 leden deel. De lessen worden gegeven op vier woensdagavonden van 20.00 uur tot 22.00 uur op de volgende data:

18 september, 25 september, 2 oktober en 9 oktober

in:

**Restaurant De Oude Lind, Venrayseweg 93 in Horst
telefoon zaal (077)398 8343, aanvang 20.00 uur.**

De inhoudelijke verantwoordelijkheid voor deze cursus berust bij NCM, Stichting Nationaal Contact Monumenten. De cursus speelt in op recente ontwikkelingen als gevolg van de invoering van de nieuwe Monumentenwet in 1989. Daarbij wordt een belangrijk deel van de verantwoordelijkheid voor het te voeren monumentenbeleid bij de gemeente gelegd. Vooral kleinere gemeenten zullen daarbij vaker een beroep moeten doen op de kennis van lokale geschied- en heemkundeverenigingen. Daarom is het bevorderen van de kennis bij deze organisaties erg belangrijk.

We zijn blij dat deze cursus een brede belangstelling heeft getrokken uit alle geledingen van betrokken regionale verenigingen, gemeenten en organisaties.

Iedere cursist ontvangt: cursusmap, Monumentenjaarboek 1996, Onderzoek monumentencommissies: "Monumentencommissies in de praktijk", recente Nieuwsbrieven van: Rijksdienst voor de

Monumentenzorg, NCM en VROM.
Het cursusgeld bedraagt *f* 55,00.

OUD KERKHOF KLOOSTERSRAAT 150 JAAR

Volgens het verslag over het jaar 1851 van het Gemeentebestuur van Horst werd de begraafplaats aan de Kloosterstraat op 1 januari 1847 in gebruik gesteld.

In de Gemeentewet die in 1851 van kracht werd, bepaalde artikel 70 dat het gemeentebestuur jaarlijks aan de gemeenteraad een verslag over de toestand van de gemeente diende uit te brengen.

Één van de taken van de gemeentelijke overheid is de zorg voor een begraafplaats.

Het gemeenteverslag van 1851 vermeldt over de begraafplaats het volgende.

Het is U bekend dat in het jaar 1846 wegens het gebrek aan genoegzaam geschikte plaatsen op het kerkhof bij de kerk gelegen, in het belang van de openbare gezondheidstoestand door het plaatselijk bestuur een nieuwe begraafplaats buiten de kom van het dorp en nogtans in de nabijheid der kerk heeft aangekocht, welke met 1 Januari 1847 in gebruik is gesteld.

Het grote vierkant is bestemd voor de Rooms Katholieken en de aangelegen strook, achter de tuin der juffrouwen Rouffs (later kloostertuin van de zusters) voor de overige gezindheden. Deze (begraafplaats) bevindt zich nu (in 1851!) in zeer geregelde toestand; vóór elke begraafing wordt door de veldwachter de plaats van de diepte der graven aangewezen, terwijl door de ambtenaar van de burgerlijke stand op de naleving der bepalingen van het burgerlijk wetboek, betreffende het nodige tijdsverloop tussen het overlijden en het begraven, wordt gewaakt.

Generaties Horstenaren zijn hier begraven. Nadat het even ernaar uitzag dat het kerkhof zou worden geruimd, kon het op het nippertje worden behouden. Een speciaal voor deze begraafplaats opgerichte

beheersstichting, de Stichting Oud Kerkhof Horst, is thans druk doende met de herstelwerkzaamheden. De nieuwe muur met entree en het hoofdpad zijn intussen gereed. Wat volgt zijn wandelpaden, banken en beplanting. Het herstel van de monumenten wordt ter hand genomen. De stichting zoekt daartoe contact met de nabestaanden.

Adres secretariaat (tot voorjaar 1997): De heer C.S. Kleuskens, secretaris
Stichting Oud Kerkhof Oud Horst, Prinses Margrietstraat 12, 5961 BL Horst.

STICHTING VELDKRUISEN EN KAPELLEN HORST

Toespraak bij 25-jarig bestaan*

Dames en Heren,

Zoals U weet sta ik hier vanavond voor u als de voorzitter van een club, die alleen noeste werkers heeft en een bestuur, maar geen reguliere leden of georganiseerde achterban. Daarom ben ik blij dat LGOG Kring Horst en Sevenum ons het kader heeft aangereikt, waarbinnen wij ons vanavond kunnen etaleren.

Om te beginnen wil ik iets over mijzelf vertellen. Ik woon nu 40 jaar in Horst. Van al die jaren ben ik meer dan 35 jaar als *huisarts* werkzaam geweest in de gezondheidszorg. Dat wil zeggen dat ik meer dan 35 jaar bijna iedere dag huisbezoeken heb moeten afleggen en dat betekent dat ik meer dan 35 jaar bijna iedere dag door Horst en omstreken heb gereden. Ik kan U verzekeren dat ik op al die jaren met genoegen terug kijk. Op je tochten werd je bovendien beloond met een uitzicht op een fraai landschap, een schitterend doorkijkje, een mooie groep bomen of ook met een prachtige solitaire boom. Vaak kregen deze plaatsen nog een speciaal accent vanwege een veldkruis of een kapel.

Op al die tochten mijmerde je vaak over het hoe en waarom der dingen en stelde je jezelf vaak de vraag wat: al die mensen bewogen heeft om daar op die plek een kruis of kapel op te richten. In gesprekken met patiënten en omwonenden werd je dan geconfronteerd met verhalen vol angst en verdriet en ook wel vreugde en dankbaarheid.

Over de *Lucia-kapel* was ik snel georiënteerd. Het vaantje geeft het jaartal 1782 en als je goed telde levert het chronogram of jaardicht boven de ingang ook dat jaartal op. In 1781 had er weer een dysenterie-epidemie plaats, die veel dodelijke slachtoffers eiste en waarop de toenmalige huisarts dokter Morren slechts een antwoord had: aderlating. In 1782, na het verdwijnen van de epidemie, bouwde men uit dankbaarheid deze kapel in de hoop er met de bede voor verdere besmettelijke ziekten gespaard te blijven. In de kapel vindt men de gerestaureerde houten beelden van de H. Lucia en Rochus,

alsmede een Piëta.

Een kapel die altijd al mijn grote belangstelling heeft gehad was en is de *St. Annakapel*, die bij mijn vestiging in Horst al in verval was. Ze ligt op een niet begrepen verhoging in het toenmaals fraaie landschap, en wordt omgeven door vier prachtige lindebomen. Hier moet vroeger een Mariabeeld vereerd zijn geweest, gezien de naam "Vrouwboom" in het kerkarchief bekend als Arbor divae Virginis. Het betreft een archiefstuk uit 1646.

Het is merkwaardig dat in een tijd na het Concilie van Trente, toen de Anna-verering al op zijn retour was, de buurt hier een beeld van de H. Maagd verruild heeft voor een beeld van de H. Anna, hier voorgesteld als lerares van haar dochter. Ik denk dat de mensen zich meer verwant voelden met een vrouw die volgens de legende drie-maal gehuwd is geweest en dus het leven door en door kende.

Vanaf 1962 heb ik verschillende malen geprobeerd Deken Debije over te halen mee te werken aan de restauratie, maar tevergeefs. Volgens hem stelde de Annavering niets meer voor en de kerk had geen bemoeienis met buurtdevoties. Zelfs een prachtige foto kon hem niet vermurwen.

In de jaren zestig ging men tenen krommend om met het vaderlijke-Christelijke erfgoed. Veel is er toen verloren gegaan door ruilverkaveling, wegverbreding, onverschilligheid en ordinaire vernielzucht en soms denk ik wel eens dat dat allemaal laken is van hetzelfde pak.

Hoe een landschap in korte tijd kan veranderen wil ik U demonstreren door U de geschiedenis te vertellen van het *heiligenhuuske aan de Kogelstraat*, een geschiedenis die nauw verband hield met de gebeurlijkheden op die nabij gelegen boerderij "Op of aan de Kogel", waar het echtpaar Janssen-Bouten samen met de dochter het bedrijfje runde.

We schrijven 1870. Er was sprake van wankel evenwicht, de moeder was slecht ter been. Groot was dan ook de schrik toen de dochter op een goede dag te kennen gaf dat ze naar het klooster wilde. Op de vraag wat ze daar dan wel ging doen, antwoordde ze: "Bidden". "Nou",

zei de vader "dat kun je thuis ook. Weet je wat, ik laat een kapel voor je bouwen." En zo stond er al 85 jaar een kapel aan de Kogelstraat, toen ik in 1955 naar Horst kwam.

De kapel muntte niet uit door schoonheid. Monumentenzorg, die zich in die tijd bemoeide met enkele kapellen in Horst, had er geen belangstelling voor, maar toch vond ik het altijd prettig er langs te rijden. In de kapel stonden een aantal houten beelden, duidelijk van de derde garnituur, niet mooi, boers gesneden, maar het geheel had toch enige uitstraling.

Op een dag waren de beelden gestolen. Het gevolg was dat de kapel haar ziel verloor, het onderhoud bleef achterwege, een tak viel op het dak, dat ging lekken. Langzaam maar zeker raakte de kapel in verval. Jongens die dagelijks voorbij fietsten deden de rest, de kapel was een ruïne.

Toen ik in 1970 van vakantie terug kwam, vastbesloten het kapelletje te restaureren was het helemaal verdwenen, zelfs de fundamenten waren niet meer te vinden. Ik zal U besparen wat ik toen allemaal gezegd en gedacht heb, maar uit de ondergang van het Kogelskapelletje is de Stichting tot behoud en beheer van Veldkruisen en kapellen geboren. Daarover dadelijk meer. Ik zal eerste dit verhaal afmaken.

De eigenaar van het belendende perceel wilde de bomen kappen, omdat de schaduw de opbrengst van zijn grond nadelig beïnvloedde. Na enkele gesprekken heeft hij van zijn plannen afgezien. Om deze plek opnieuw te heiligen heeft onze Stichting toen een zeer modern kruis laten vervaardigen door de kunstenaar Peter Hermans uit Griendtsveen, en zo is dit unieke plekje met zijn prachtige lindebomen voor Horst behouden.

De Stichting, opgericht naar aanleiding van het verdwijnen van het Kogelskapelletje, heeft ten doel weer belangstelling te kweken voor al die religieuze monumentjes, die uiteindelijk de poëzie van ons Limburgse landschap vormen. Zij wil de buurt of de eigenaar weer bewust maken van hun verantwoordelijkheden voor het onderhoud. Uiteindelijk zijn al die kapellen en wegekruisen niet opgericht door de kerk, maar door onze voorouders zonder steun en soms met

tegenwerking van de geestelijkheid die vond dat de parochiekerk het middelpunt moest zijn van de geloofsbeleving.

Het Bestuur van de Stichting werd samengesteld uit *Meester Ter Voert*, bekend met de geschiedenis van het Horster land. Hij bracht lange winteravonden in Griendtsveen door met het bestuderen van archiefstukken en publiceerde veel over het kasteel van Horst. *Meister Coppus*, een natuurliefhebber van de eerste orde en een fameus fotograaf. *Jos Flapper*, directeur van de LTS, waarmee we het hele arbeidspotentieel van de Technische School in huis haalden. Met behulp van de leraren *Hay Peeters* en *Herman Verberkt* hebben we heel wat kruisen en kapellen opgeknapt. Verder deden we een beroep op de heer *Greweldinger* van Openbare Werken en verschaften ons zo een gemakkelijke entree bij de gemeente. Ook *Jan van Hegelsom* trad toe en bleek een gewaardeerd secretaris en kroniekschrijver. Wat de geestelijkheid betreft hadden we veel steun van *Deken Hoogers* en *Pastoor Camps*.

Het is ons vaak gelukt grond en opstal in eigendom te krijgen, de meest zekere manier om al het schoons te behouden en ongeschonden aan ons nageslacht over te dragen. Veel is er in het verleden verdwenen. Ik denk dan aan de *kapel op de Zwarte Plakweg*, de *St. Andreas en St. Joriskapel* in Hegelsom of de kapel op de Middelijk, het stalletje van Bethlehem geheten, waar ikzelf in de laatste oorlogsmaanden 's avonds met de buurt het rozenhoedje bad, en waarin ik mezelf wel eens opsloot om rustig te kunnen lezen, hetgeen bijna niet mogelijk was op de overvolle boerderij van Beuyssen Piet. In alle bescheidenheid en toch met een vleugje trots kan ik U melden dat er in de afgelopen 25 jaar geen wegkruis of veldkapel meer is verdwenen.

Integendeel. In 1971 zijn we begonnen met een fotowedstrijd, die veel goodwill kweekte en ons zoveel foto's opleverde dat Hub van Lieshout er een fraaie kalender van heeft kunnen samenstellen.

Er werd een grondige inventarisatie gemaakt van alle monumenjes van

vroomheid in de gemeente Horst. Uiteindelijk zijn er zeven kapelletjes bewaard gebleven, waarvan slechts één toegewijd aan een mannelijke heilige en wel St. Jozef, een heilige overigens die in de Middeleeuwen en ook nog daarna werd voorgesteld als een slapende oude man, die onmogelijk iets met het kerstgebeuren te maken kon hebben gehad.

In een kapel, waar vroeger een beeld van de H. Familie werd vereerd, staat nu een beeld van St. Jozef, bijna een kopie van het beeld van de Smakt, waarvan de devotie vurig werd gepropageerd door de Paters Karmelieten na de opwaardering van de heilige door Theresia van Avila.

In het Kogelskapelletje stonden, zoals U hebt gezien, vijf vrouwelijke heiligen. Dat alles wijst op een matriachale vrouwvriendelijke instelling van de Horster bevolking. Het was me in de praktijk trouwens vaak opgevallen dat uiteindelijk de vrouw in Horst het laatste woord had en dat de invloed van de man pas begon, waar die van de vrouw eindigde.

Op gezag van Jan Huisman, hoogleraar te Utrecht en op grond van archeologische vondsten moeten wij aannemen dat in het begin van onze jaartelling de verering van Godinnen een dominerende plaats innam. Deze verering is aantoonbaar in het hele gebied ten zuiden van de Rijn, dus in de zuidelijke Nederlanden. Bij de invoering van het Christendom werd de aandacht meer mannelijk gericht, maar in het onderbewuste leefde de verering voort van de Terra Mater (Moeder Aarde), die alle leven uit zichzelf gaf. Deze onderstroom zocht en vond een uitweg in de verering van Moeder Anna en vele andere vrouwelijke heiligen, waaruit blijkt dat het Christendom lang niet zo vrouwonvriendelijk is als tegenwoordig wel eens wordt gesuggereerd.

Ik laat U nu een dia zien van een fraai Mariabeeld en stel U de vraag waar dit te vinden is? Dit beeld staat in de *Risseltkapel* en dateert uit ca 1750. Het is enkele jaren geleden zeer verdienstelijk gerestaureerd door *Sef Coppus*. In de kapel bevinden zich enkele votiefgaven in de vorm van een zilveren hand, 'n been, 'n hart, 'n oog en enkele zilveren lepetjes, door *Jan Vullings* alvast mooi opgepoetst in afwachting van

het weer in gebruik nemen van zijn kapel.

Zo lang de mens bestaat heeft hij geprobeerd banden aan te gaan met de wereld achter onze wereld. Dat komt tot uiting in ons woord religie. Men wist en voelde dat die wereld een invloed ten goede of ten kwade kon uitoefenen op het wel en wee van de mens op deze aarde en men heeft die wereld altijd gunstig proberen te stemmen door iets te geven in de hoop natuurlijk meer terug te ontvangen.

Het kapelletje is thans onderwerp van een intensieve restauratie en ziet er dankzij *Te Baerts Toën* mooier uit dan ooit. Nu ik toch namen noem wil ik ook met eerbied die van onze hechte werkgroep uitspreken: allereerst onze niet te overtreffen secretaris Frits Huys, dan Hay Martens, Jeu v.d. Munckhof, die onlangs tot ons grote verdriet is overleden, Jeu Vekens, Ger Heyligers, de duizendpoot Jacques Peeters, Toën Christiaens, Jos Keyzers, Ton Hoeymakers en Herm Theunissen. Al deze mannenbroeders zorgen ervoor dat alle monumentjes die aan onze zorgen zijn toevertrouwd ongeschonden de 21e eeuw worden binnen gelooft. Veel steun hebben we verder gehad van de dienst Openbare Werken vooral in de persoon van Jos Claessen, en wij slaan met bezorgdheid de discussie gade van een mogelijke privatisering, die meestal gepaard gaat met een vermindering van de dienstbaarheid ten aanzien van het Gemeen.

Ook de Horster *veldkruisen* zijn uitgebreid geïnventariseerd. De verzamelde gegevens zijn opgetekend in een boek, dat werd geschreven door Jan van Hegelsom en dat ter gelegenheid van ons koperen bestaansfeest werd uitgegeven, met hulp van de Rabobank. Bijna alle kruisen in het Horster land worden gerekend tot de vroomheidskruisen. Ik volg de indeling van Pater Egelie, hier vanavond aanwezig. Men plaatste een kruis, bijv. uit dankbaarheid zoals op de Langstraat vanwege de behouden terugkeer van alle Hegelsomse mannen na de bange meidagen van 1940. In verband met de bevrijdingsfeesten is dit kruis prachtig gerestaureerd.

Zeer belangrijk zijn de hagelkruisen, waarvan er in Horst enkele staan. Ze werden opgericht in de hoop daardoor gespaard te blijven van natuurrampen als hagelbuien, blikseminslag of insectenplagen.

Het zijn juist de agrariërs geweest, die kruisen hebben opgericht in het Horster land. Zij liepen het meeste risico en probeerden zich in te dekken door een beroep te doen op de hemel door het plaatsen van een kruis. De laatste 25 jaar heeft de hemel de boeren voornamelijk geholpen via de Rabobank, waar ze verzekeringen kunnen afsluiten tegen alle onheil, maar vóór die tijd verklaarde Gortmolen Hannes verzekerd te zijn bij "die Meneer daar", wijzend op het meest gefotografeerde kruis onder de mooiste boom van Horst. Dat kruis speelde ook een belangrijke rol in het leven van Smitte Jacques. Hij ontmoette daar onder die boom zijn geliefde, de dochter van Kloets en wel 's zondags na het Lof. Daar had hij zulke herinneringen aan dat hij een hekwerk smeedde dat echter na de oorlog verdwenen is. Hij rustte niet vóór ik het had opgespoord en had laten restaureren. Op 95-jarige leeftijd liet hij zich meerdere malen in een rolstoel ernaar toe brengen. Zo te zien (op de dia) is hij erg tevreden over zijn weer omheinde tuin der liefde, die mij doet denken aan de hortus conclusus van een middeleeuws schilderij, zijnde het symbool van zuiverheid.

Ik wijs nog even op het prachtige landschap rond de boom. Ook dat dreigt te verdwijnen als wij niet zeer kritisch omgaan met de kadernota buitengebied.

Als U mij zou vragen wat een kruis voor mij persoonlijk betekent, en die vraag wordt mij vaker gesteld, soms met een inleiding als U hebt toch een natuurwetenschappelijke achtergrond en een redelijk verstand, want anders had U geen arts kunnen worden, wat moet U met die fossielen uit een voorbije tijd, dan geef ik ten antwoord: Een kruis in het landschap is voor mij een belangrijk gegeven op mijn wandelweg, want kom je op je wandeling een kruis tegen dan kun je feilloos je plaats bepalen op de stafkaart, waarop alle kruisen en kapellen staan ingetekend.

Maar ook op mijn levensweg vind ik het kruis belangrijk als een Mahnmal of je wel goed zit, want zo'n kruis is een symbool van een christelijke levensvisie waarin liefde, solidariteit, rechtvaardigheid en verzoening de dominanten zijn en ik ben er trots op, dat ik vanuit die

levensvisie ben opgevoed en vergrijsd. Voor mij is het nog altijd een teken van hoop in dit soms kammervolle bestaan en zoals professor Mönnich het zo mooi zegt het symbool van het visioen van een andere wereld, waarin de dood zelf is gestorven.

* Inleiding van Dr J.W. Holthuis gehouden op 20 november 1995 voorafgaand aan een lezing van Dr G. Egelie voor LGOG Kring Horst en Sevenum bij gelegenheid van het 25-jarig jubileum van de Stichting tot behoud en beheer van Veldkruisen en kapellen in Horst. Er waren ruim honderd toehoorders.

HISTORISCH EDUCATIEF PLATFORM

LGOG Kring Horst is in gesprek met de lokale musea, heemkundeverenigingen en scholen over mogelijkheden tot samenwerking. Als een van de eerste resultaten treft u de in deze INFO meegebundelde voorlichtingsbrochure aan, die aan het begin van het schooljaar via de scholen voor voortgezet onderwijs is verspreid.

Verhalenwedstrijd Huis ter Horst Intussen afgesloten is de verhalenwedstrijd voor het basisonderwijs. Hiervoor was veel belangstelling. Het project zal dan ook zeker een vervolg krijgen. Tijdens een feestelijke bijeenkomst op donderdag 27 juni werden de prijswinnaars van de verhalenwedstrijd bekend gemaakt, waarna de kinderen in middeleeuwse kledij gestoken hun verhalen voor een volle zaal hebben voorgelezen. De tien als beste gewaardeerde verhalen werden in *De Echo van Horst* gepubliceerd, voorzien van de beoordeling door de jury. Hier volgen het eerste en het tiende verhaal.

Het gevecht op het Huis

Op een dag kwam de boerenjongen Peter van het land terug waar hij hard had gewerkt. Hij woonde in een gezin van zes kinderen plus vader en moeder is acht mensen. Peter had ook een vriend die op het kasteel woonde. "Eigenlijk mag Peter niet met een kasteeljongen spelen," had vader gezegd. Het kasteelvriendje heette Hendrick en zijn vader wist ook niet dat hij met Peter speelde. Hij dacht dat Hendrick er altijd gewoon even uitging. De vader van Hendrick was poortwachter. Als Peter pauze had op het land kwam Hendrick even langs. Misschien mocht Hendrick van baron Willem Vincent van Wittenhorst niet buiten het kasteel komen, maar vader liet hem altijd door.

Peter zag dat er onder een boom een minstreel zat met een paar oudere mensen die de laatste nieuwtjes wilden weten. Peter ging er bij zitten en de minstreel begon een nieuw liedje. Hij zong:

Over een maand zullen de ridders van Broekhuizenvorst komen,

*er is nu werk aan de winkel dus ga niet dromen,
ze willen het landgoed stelen,
jullie moeten klaar staan met velen.*

Een tijdje later, toen het liedje uit was, zei hij: "Ik moet het nieuws nog aan Willem Vincent van Wittenhorst vertellen. Ik kom een andere keer wel terug."

De volgende dag was het nieuws in het hele dorp verspreid. Iedereen wist het, ook Peter en zijn familie. Twee dagen later toen Peter op het land zat, kwam Hendrick weer. "Wat ben je vroeg, " zei Peter. "Ja, ik heb wat gelezen maar toen had ik er geen zin meer in, altijd weer die boeken!" Hendrick las veel, omdat hij van zijn vader en moeder moest lezen. Hij mocht dan naar de bibliotheek, als hij het heel netjes vroeg. "Heb je het ook gehoord van de ridders van Broekhuizenvorst?" "Dat ze komen aanvallen, bedoel je?" "Ja." "We zullen er iets aan moeten doen, " zei Peter. "De boeren in het dorp zijn een plan aan het maken." "Wat toevallig, bij het kasteel ook. We zullen samen bespreken wat de plannen zijn, misschien dat wij dan nog wat kunnen doen." "Oké, dat is goed," zei Peter en zo namen ze afscheid. Peter had geluk, want zijn vader was ook naar die bijeenkomst geweest. 's Avonds vroeg hij aan zijn vader: "Hebben jullie een oplossing gevonden?" "Geen oplossing gevonden, jongen. We hebben een plan bedacht. Ik zal het vanavond vertellen, als de kleintjes naar bed zijn."

Die avond gingen ze aan tafel zitten en hij begon. "Voor de ingang gaan we boeren-karren en stobalen zetten, wel stapels want anders zouden ze er te gemakkelijk doorkomen. We lenen de musketten van het kasteel. We maken gaten in het stro en steken de musketten in het stro, zodat we kunnen schieten. Zo, dat was het dan. Wat vinden jullie ervan?" "Misschien zijn er een beetje weinig mensen die aan jullie plan meedoen. Je moet er versterking bij krijgen" zei moeder. "Ik weet het," zei Peter "Hendrick kan versterking vragen bij het kasteel." "Je weet toch dat ik liever niet heb dat je met Hendrick speelt. Ik krijg dadelijk nog trammelant met de baron."

Peter ging slapen zonder iets te zeggen. Hij vond het niet leuk dat zijn vader zo boos reageerde. De volgende dag, toen Hendrick op het land kwam, zei Peter: "Mijn vader en de andere boeren gaan boerenkarren

en stobalen voor de ingang van het dorp zetten en gaten in de stobalen maken. Ze willen de musketten van het kasteel lenen. En toen zei ik dat Hendrick misschien voor versterking kon zorgen. Vader werd woest en zei dat ik niet meer met jou mag spelen. "Ik ga wel weer." "Nee, ik wil wel met jou spelen en praten, hoor. We zijn immers vrienden." "Oké, ik kan misschien wel voor versterking zorgen," zei Hendrick.

De volgende dag kwam Hendrick weer en zei tegen Peter: "Ik kan voor versterking zorgen, maar Willem Vincent van Wittenhorst wil dat de boeren en mensen die op het kasteel wonen een bijeenkomst houden." "Ik zal het tegen vader vertellen." Zo namen ze afscheid van elkaar.

Er gingen een paar dagen overheen. Iedereen in het dorp wist het nieuws. Op de bijeenkomst werd een goed plan bedacht. Er zouden ridders bij komen voor versterking. Vrouwen en kinderen zouden met tomaten gooien. Er ging een tijd overheen en de tijd was ook wel aangebroken. Broekhuizenvorst kon ieder moment komen.

Op een middag, precies om 14.00 uur, kwamen ze eraan. Een boer die de opdracht kreeg om te kijken, stond er dag en nacht. Hij riep: "Ze komen!" Vanuit de verte kon je de vlag van Broekhuizenvorst zien. De ridders waren natuurlijk allang klaar en de boeren ook. De vrouwen en kinderen die tomaten gingen gooien, hadden een grote katapult. Zo'n ding waar je een tomaat oplegt en dat naar voren schiet. Ze hadden twee van zo'n grote katapulten. En daar begon de strijd. De boeren begonnen te schieten. De ridders kwamen naar voren en ... toen gebeurde er van alles tegelijk. De tomaten vlogen in het rond. Kogels vlogen in de lucht. Er waren gewonde ridders en paarden. Het ging zo door tot 20.00 uur. Peter, die ook tomaten had gegooid, vond het eeuwen duren. De kleine kindjes mochten niet gooien, omdat het te gevaarlijk was. Maar intussen hadden de kindjes ook een plan bedacht. Moeder vond het ook een goed idee. Ze hadden namelijk een touw gespannen waar alleen de ridders van Broekhuizenvorst kwamen. De ridders van Horst hadden afgesproken dat ze daar niet zouden komen. Zo waren er nog meer ridders gewond of dood. Uiteindelijk hadden de ridders van Horst toch nog gewonnen.

De ridders van Broekhuizenvorst waren bijna allemaal dood en de rest

had zich teruggetrokken. Een paar dagen daarna kregen Hendrick en Peter een beloning, omdat ze de twee plannen bij elkaar hadden gebracht en dat was een goed plan. Bovendien werden de boeren en de mensen die op het kasteel woonden, betere vrienden. Eerst hadden ze niet zoveel contact met elkaar. Peter en Hendrick mochten een jaar als schildknaap werken. Dat vonden ze allebei leuk. "Dit was mijn droom geweest," zei Peter en Hendrick moest lezen van zijn ouders. "Te gek," zeiden ze allebei!

Daarna werd nog een groot feest gevierd. De boeren en Willem Vincent van Wittenhorst waren voor altijd vrienden!

Imke Nabben (10 jaar, leerling Basisschool De Wouter, America)

Het gevecht op het Huis

Op een mooie dag was ik met onze hond Nicky bij de ruïne van Horst aan het spelen. We deden tikkertje. Opeens hoorden we gekraak. Wat was dat? We liepen op het gekraak af. Ineens was Nicky verdwenen. Ik hoorde hem blaffen. Ik ging erop af en ontdekte een geheime tunnel. We liepen door de tunnel. Het was best licht in de tunnel want er zaten gaten in de muren. Toen was er ineens een muur en we gingen er tegen aan hangen.

Maar wat was dat? Er ging opeens een geheime deur open. Er was nog een tunnel. We liepen erdoor. Toen we aan het eind kwamen zag ik iets heel moois. Het was een schatkist. Ik voelde maar er zat niks in. Toen voelde ik nog beter en ontdekte dat er een dubbele bodem in zat. Ik haalde de bodem eruit. En er lag een brief in. Ik haalde de brief er ook uit. Ik maakte hem open en las. Dit stond erin:

HALLO VINDER,

LAAT HET KASTEEL WEER OPBOUWEN EN
MAAK ER DAN EEN MUSEUM VAN.
PROBEER HEM ZO TE MAKEN DAT HET PRECIES
OP HET OUDE KASTEEL LIJKT.
EN DE MENSEN DIE ER WERKEN

MOETEN KLEREN UIT DE RIDDERTIJD AAN.
EN JIJ BENT ER DAN DE BAAS VAN.

VAN: WILLEM VINCENT VAN WITTENHORST

P.S. GEEF DEZE BRIEF AAN DE BURGEMEESTER.

Toen pakte ik de brief en riep Nicky. We gingen weer naar huis.
Ik heb de brief goed bewaard en ik hoop dat het kasteel echt wordt
opgebouwd.

Esther Berden (leerling Basisschool Meuleveld, Horst)

ROMAN VERSTOOTELING VAN H.H.J. MAAS ALS TONEELSTUK

Toneelvereniging De Krottepoeffers te Nederweert brengt binnenkort de roman *Verstooteling* uit 1907 van Herman H.J. Maas (1877-1958) in een toneelbewerking van Louis Boonen voor het voetlicht. Het stuk wordt opgevoerd in gemeenschapshuis De Pinnenhof (bij de kerk) op: 5, 6, 12, 13, 26, 27 oktober en 2, 3, 9 en 10 november. Reserveringen bij Knapen Boek en Kantoor, Lambertushof 30/31, Nederweert, telefoon (0495) 631 748.

Over opvoering in Horst wordt nog overlegd.

Herman H.J. Maas, geboren op 24 februari 1877 te Oostrum, werd op 15 november 1895 benoemd als onderwijzer aan de lagere school te Oirlo. Als jong onderwijzer speelde hij rond 1900 in Venray een niet onbelangrijke rol in een fusie-polemiek binnen de in 1896 opgerichte R.K.O.B., de Rooms Katholieke Onderwijzersbond in het Bisdom Roermond. Hij was achtereenvolgens onderwijzer in Oirlo, Nederweert, Nijmegen en Eindhoven en directeur van onderwijzersopleidingen te Venlo en Doetinchem. Deze betrekkingen eindigden met ontslag, gewoonlijk niet alleen vanwege opheffing van de betrekking of zijn werk als onderwijzer, maar vooral vanwege zijn buitenschoolse activiteiten als schrijver.

In de dagelijkse omgang was hij een rustige, weinig spraakzame of anderszins opvallende man. Na zijn laatste ontslag in 1933 op 55-jarige leeftijd heeft hij geen betaalde onderwijsbetrekking meer gevonden. Hij werkte hard. Overdag was hij boekhouder en 's avonds schrijver.

Maas werd een verbitterd man. De belangrijkste uitgever van het werk van Maas, A.J. Schoonderbeek te Laren (N.H.), heeft mij eens in een gesprek gezegd dat de boeken van Maas niet verkocht mochten worden in Noord-Brabant en Limburg. Ook de boekhandelaar was in die jaren economisch gebonden.

Herman Maas heeft in Nederweert met drie romans en veel journalistiek werk een bijzonder vruchtbare schrijversperiode gekend. Hij werkte veelal 's nachts, omdat hij voldoende had aan een korte nachtrust.

In zijn eerste boek schetste Maas nog op tamelijk luchtige wijze een Veldheimse wereld waarin althans geen moorden plaats vonden. Geheel anders van toonzetting is zijn zes jaar later verschenen boek *Verstooteling*, geschreven tijdens zijn gelukkigste levensjaren en tevens de beste roman in zijn oeuvre.

De hoofdpersoon is de buitenechtelijke zoon Jan van Floortje Belmans. Een burgemeester - of zijn zoon: dat laat Maas in het ongewisse - verwekt bij het negentienjarig dienstmeisje Floortje Belmans een kind. Wist Floortje zelf wel wie de vader was? Het jongetje dat ter wereld komt, groeit op als een "verstoteling". Jan wordt verstoten door de gemeenschap. Aan het eind van de roman wordt hij met een bijl gedood door zijn schoonvader. De lezer wordt voor de schuldvraag gesteld. *Verstooteling* is met vaart geschreven en nog zonder de vaak te brede uitweidingen van de latere Maas.

Maas was een goede waarnemer. Zijn werk staat bol van beschrijvingen van mens en samenleving, van rake typeringen. Enkele staaltjes uit *Verstooteling*.

De burgemeester vergelijkt het frisse Floortje met een oudere boerenmeid in zijn dienst. Van deze laatste zegt hij: "een logge schommel van een boerenmeid [...], zoo'n echte houten klopper." De vrouw van de burgemeester probeert tevergeefs haar boerenafkomst te verbergen. Zij schaamt zich dat ze "vroeger koeien had gemolken en 's nachts in de varkenshokken had geholpen en in groven baaien rok op het veld had gewerkt".

In dit boek maken we kennis met een dorp waarin sommigen Nederweert herkennen, maar we mogen niet vergeten dat Maas een romancier is: de feiten op zich mogen dan nog kloppen, tijd en plaats van romanwereld en werkelijkheid doen dat niet. Met name het verband dat Maas legt tussen de moord, die publiekelijk bekend was, en de verwekking van het slachtoffer riepen protest op.

Enkele jaren geleden heeft Jan Tindemans de zaak onderzocht. De

moord werd in 1905 te Nederweert gepleegd. De Roermondse rechtbank heeft de zaak behandeld en de dader veroordeeld. Maas heeft de namen enigszins gewijzigd, maar ze waren voor de streekbewoners van toen gemakkelijk te herkennen. De figuur van de burgemeester en zijn zoon evenals die van de gemeentesecretaris met zijn winkel kloppen volgens Tindemans niet met de werkelijkheid. Die personen zouden in Venray en Deurne moeten worden gezocht. Men deed alsof Maas sleutelromans schreef. De schrijver zat met het probleem dat een vermelding als: "elke gelijkenis met bestaande personen of gebeurtenissen berust op toeval", in strijd was met zijn opvattingen over het schrijverschap. De romancier Maas stond in de traditie van zijn tijd, hij schreef naturalistisch met als grote voorbeeld de Franse romancier Emile Zola. Herman Maas las de moderne literatuur van zijn tijd en werd er door beïnvloed.

G.F. Verheijen

MYSTIEK VAN DE OUDE PEEL

Op 22 november 1996 aanvang 20.00 uur
wordt in zaal 'De gouden Helm' te Helenaveen
een avond georganiseerd omtrent de

Mystiek van de Oude Peel.

De Romeinse officier

die hier in het jaar 320 om het leven kwam en
Leo Kluytmans, Ziener van de Peel
zullen deze avond centraal staan.

Piet van Nunen, Peelkenner bij uitstek

zal de avond openen met een korte lezing over

het ontstaan van de Peel en de veenvorming
tot het einde van de Romeinse Tijd.

Om 21.00 uur première van de film:

DOODSCHAP
onder regie van:
Merlijn Passier

Gevolgd door een lezing over:

REÏNCARNATIE
door: Dick van den Dool,
historisch paragnost en regressie-therapeut.

Gezien de enorme belangstelling is het raadzaam dat u tijdig reserveert, onder opgave van uw naam en het aantal personen waarvoor u reserveert:
telefoon 0483 - 539 339 (na acht uur 's avonds).

HEEMKUNDEVERENIGINGEN

Sedert december 1992 worden halfjaarlijkse overlegbijeenkomsten gehouden van LGOG Kring Horst met de regionale heemkundeverenigingen. Op deze bijeenkomsten wordt op informele wijze van gedachten gewisseld over het werk waarmee iedereen bezig is. Men wil van elkaar leren, dubbel werk vermijden, maar ook elkaars problemen bespreken en samen naar oplossingen zoeken.

De eerste vergadering vond op 21 december 1992 plaats in de Oudheidkamer van Horst onder voorzitterschap van LGOG Kring Horst. De volgende vergaderingen waren op 29 maart 1993 in het verenigingslokaal in De Wingerd van Heemkundevereniging Sevenum, op 29 november 1993 in de lokaliteit van Stichting Geschiedenis Melderslo in de kerk aldaar en op 21 maart 1994 in het gemeentehuis van Grubbenvorst onder voorzitterschap van de Stichting Historische Kring Grubbenvorst-Lottum. De vijfde bijeenkomst werd op 28 november 1994 gehouden in Streekmuseum/Oudheidkamer De Moennik te Helden onder voorzitterschap van Heemkundevereniging Helden. De achtste bijeenkomst werd gehouden op maandag 22 april 1996 20.00 uur in America.

De negende is gepland voor 18 november 1996 te Maasbree.

De deelnemers aan het regionaal overleg zijn:

*Stichting Geschiedenis Melderslo
Heemkundevereniging Sevenum
Historische Werkgroep De Brede
Stichting Werkgroep Oud America
Stichting Historische Kring Grubbenvorst-Lottum
Historische Kring Broekhuizen
Heemkundevereniging Helden
Stichting Historische Werkgroep De Borch
Heemkundevereniging Meerlo-Wanssum i.o
LGOG Kring Horst en Sevenum.*

De deelnemende verenigingen en stichtingen komen tweemaal per jaar bij elkaar, telkens bij één van de deelnemende verenigingen, die dan tevens het voorzitterschap van de bijeenkomst op zich neemt.

REGIONAAL OVERLEG HEEMKUNDEVERENIGINGEN 22 april 1996 in America

De heer G. Poels, voorzitter van de Stichting Werkgroep Oud-America, trad op als voorzitter van de vergadering in het nieuwe verenigingslokaal *de Moêk* in de gemeenschapsaccommodatie *Aan de Brug* (voormalig jeugdhuis) in America. De heer Van Osch wenste de stichting namens de aanwezigen proficiat en wenste Oud-America behouden vaart.

Van Heemkundevereniging Helden namen aan de vergadering deel: J. Doensen, F. van der Steen, F. Wulms en W. Veugelers, van *Historische Kring Broekhuizen*: Math. Derikx, van *Heemkundevereniging Sevenum*: J. van Osch, van *Stichting Werkgroep Oud America*: G. Poels, H. Mulders, M. Claessens-Rongen, J. Camps en L. Herraets, en van *LGOG Kring Horst en Sevenum*: J. Schatorjé en G. Verheijen. Bericht van verhindering zond de *Historische Werkgroep De Brede*. Zonder bericht van verhindering waren niet aanwezig: de *Stichting Historische Werkgroep De Borch*, de *Stichting Geschiedenis Melderslo* en de *Stichting Historische Kring Grubbenvorst-Lottum*. Alle aan het regionaal overleg deelnemende verenigingen en stichtingen ontvingen een uitnodiging voor de opening van Museum 'de Brede' in Maasbree op zaterdag 27 april.

Alle deelnemende verenigingen werken op een of andere wijze mee aan het 'deportatie-project' van een Heldense stichting. De redactie van een boek hierover, dat op 9 november 1996 zal verschijnen, is in handen van de historicus dr F. Cammaert.

Heemkundevereniging Sevenum werkt mee aan de totstandkoming van een gemeentelijke monumentenverordening, -commissie en -lijst. Bij de gemeente is protest aangetekend tegen het ondeskundig uitgraven van een ronde, houten put. In 1997 hoopt de werkgroep dialecten een boek over het Sevenums dialect te kunnen publiceren.

Historische Kring Broekhuizen is op zoek naar nieuwe leden. Bij de ontwikkeling van een woonzorgproject is een 15e eeuwse waterput ontdekt. Er is daarna nog een tweede exemplaar gevonden.

Heemkundevereniging Helden: in het museum van Helden loopt nu een industrie- en landbouwtentoonstelling. Voor de toekomst denkt Helden met kortlopende exposities meer publiciteit te krijgen en meer publiek te trekken. Men doet momenteel onderzoek naar de kapellen en kruisen in de gemeente Helden en waar nodig wordt herstel verricht door een groep onder leiding van verenigingslid de heer F. Wulms. Tweemaal per jaar ontvangen de leden gratis een informatiebulletin en niet-leden tegen een kleine vergoeding. Helden oppert de gedachte dat de deelnemers aan het regionaal overleg onderling komen tot uitwisselen en/of ruilen van objecten en documentatie. De aanwezigen vinden dit een goed idee. De heer G. Poels van Werkgroep Oud-America voegt de daad bij het woord en belooft Helden een repro-foto van pastoor Jeuken.

Inleiding Werkgroep Oud-America

Secretaris de heer Hay Mulders houdt een korte voordracht. De groep bestaat op dit moment uit vijftien actieve leden die een jaarlijkse contributie betalen van vijftien (!) gulden. De inkomsten komen verder uit een jaarlijkse bijdrage van de gemeente Horst van f 1000,- en inkomsten uit een jaarlijks georganiseerde braderie. De huur van het lokaal is evenwel erg hoog: f 2500,- per jaar.

De heer Van Osch informeert in de rondvraag naar wettelijke mogelijkheden (o.a. via de zgn Wet van Malta) tot bescherming van monumenten op lokaal niveau. Concreet: wat kunnen we doen als de lagere overheden zich daaraan niet houden. De heer Schatorjé oppert om op de halfjaarlijkse bijeenkomsten een thema te kiezen, bijvoorbeeld over de wettelijke bescherming van (o.a. archeologische) monumenten. Verschillende aanwezigen willen zelfs nu al brieven vanuit het regionaal overleg laten uitgaan naar de lokale overheid waarin wordt gewezen op hun taak ten aanzien van het cultureel erfgoed. Datum en plaats 9e bijeenkomst regionaal overleg: maandag 18 november 1996 in Maasbree.

STICHTING STREEKMUSEUM OUDHEIDKAMER HORST

Enkele regelmatige bezoekers van de bibliotheek en de documentatieafdeling van de Oudheidkamer willen een 'ontmoetingsgroep' vormen voor mensen die willen beginnen met genealogisch onderzoek. Het doel is elkaar te helpen met tips en raadgevingen en vooral om - voor beginnende stamboom-onderzoekers - de drempelvrees weg te werken.

Tentoonstellingen in 1996

Sportclub Wittenhorst 60 jaar, september. De sportvereniging Wittenhorst ontstond in 1936 na een fusie van twee bestaande clubs: HVC en Concordia. De tentoonstelling omvat foto's, notulen, ledenlijsten, clubbladen en andere documenten en voorwerpen die samen een goed beeld geven van de rijke historie van Sportclub Wittenhorst (voetbal, handbal en korfbal).

Kasteel Ter Horst gezien door Horster kunstenaars, 6 oktober tot 17 november. Op verzoek van het streekmuseum hebben Horster tekenaars, schilders, fotografen en andere 'grote en kleine' kunstenaars zich laten inspireren door de kasteelruïne, het Huis ter Horst.

Foto's van Hans van der Beele, van 24 november tot 5 januari. Overzichtstentoonstelling van het werk van de fotograaf Hans van der Beele, speciaal over zijn tien 'Horster jaren'. Van der Beele exploiteerde van 1986 tot 1996 een foto-atelier in het centrum van Horst. Hij werkt onder andere voor musea en uitgevers van boeken en tijdschriften.

Openingstijden:

dinsdag van 10-12 uur; woensdag van 14-16 uur;

vrijdag van 19-21 uur en zondag van 15-17 uur.

Groepen op afspraak

Adres: Steenstraat 2, 5961 EV Horst.

Telefoon (077) 398 6540.

STICHTING BEHEER KUNSTSCHATTEN SINT-LAMBERTUSKERK HORST

De geschiedenis van de Horster kerk reikt terug tot een grijs verleden. De oudste schriftelijke vermelding dateert uit 1219. In oktober 1944 werd het gebouw door oorlogshandelingen zo zwaar beschadigd dat men besloot tot afbraak, gevolgd door nieuwbouw. Gelukkig was het grootste deel van de inventaris bijtijds in veiligheid gebracht.

Kerkinventaris

Ongetwijfeld wordt het belangrijkste deel van de inventaris gevormd door de collectie beeldhouwwerken in hout en steen. Het oudste houten beeld is het zogenaamde 'takkenkruis', dat dateert van voor 1400. Het merendeel van de beelden dateert echter uit de periode 1520-1550 en wordt toegeschreven aan de zogenaamde 'Meester van Elsloo', een beeldhouwersatelier dat waarschijnlijk in Roermond was gevestigd.

De belangrijkste stenen monumenten zijn de twaalfde eeuwse doopvont in Romaanse stijl, tevens het oudste stuk in de kerk, en de vroeg zestiende eeuwse groep van de Gregoriusmis. Vanwege zijn compleetheid kan deze groep worden beschouwd als uniek in de geschiedenis van de volksvroomheid in de Nederlanden.

De voortbrengselen van schilder-, borduur-, edelsmeed- en geelgieterskunst zijn weliswaar geringer in aantal dan de beelden, maar kwalitatief bevinden zich er zeer goede onder. Zo behoren tot de hoogtepunten van edelsmeedkunst een laat-gotische cylindermonstrans, een laat-gotische kelk en een achttiende eeuwse zonnemonstrans uit Boxmeer.

Openingstijden:

Iedere dinsdagmorgen van 10.30 - 12.30, alleen van juni tot half

oktober (tot en met de herfstvakantie). Tussentijdse afspraken, ook voor groepen, kan men maken met P. Roelofs, Stuksbeemden 66a, 5961 LG Horst, (077) 398 4163.

STREEKBOERDERIJMUSEUM DE LOCHT

Het museum toont hoe men leefde en werkte op een Noordlimburgse boerderij omstreeks de eeuwwisseling. Het woonhuis is origineel ingericht en geeft uitstekend de sfeer van die tijd weer. In de schuur staan werktuigen opgesteld die een indruk geven van de wijze waarop men vroeger het land bewerkte. Daarnaast is in het museumcomplex ondergebracht het *Nationaal Asperge- en Champignonmuseum*. Het museum is voorzien van een lift.

Op zondagen zijn vaak speciale activiteiten voor jong en oud waarbij oude ambachten worden gedemonstreerd. In het bakhuis wordt regelmatig op traditionele wijze broodgebakken. Op zondag 6 oktober demonstreren leden van het Wijnmakersgilde Dionysos het verwerken van fruit voor wijnbereiding.

Regelmatig worden wisseltentoonstellingen gehouden. Van 6 oktober tot 1 december: Tsjechisch kantklossen met werken van mevrouw Tumova. Van 8 december tot 12 januari: kersttentoonstelling.

In het museum zijn verkrijgbaar: jaarkaart en geschenkbond voor De Locht, ansichtkaarten van het museum en diverse publicaties van De Locht. Het museum geeft sinds 1992 een *Nieuwsbrief* uit, die op verzoek aan belangstellenden wordt toegezonden.

Adres: Koppertweg 5, 5962 AL Horst-Melderslo.
Telefoon: (077) 398 7320 (of: (077) 398 3366).
Openingstijden: Zondag, dinsdag en donderdag
van 14.00 tot 17.00 uur. Groepen op afspraak.

KOPERSLAGERSMUSEUM P. VAN DER BEELE

Op 22 november 1995 heeft het Koperslagersmuseum P. van der Beele in Horst het koperen jubileum gevierd. Meer dan 25.000 bezoekers vonden in twaalf-en-een-half jaar hun weg naar dit kleine, unieke museum.

Een van de vele hoogtepunten waren de exposities in de Ecôle de Plomberie te Luik in 1988 en de Patrimoine Emploi met onderscheiding te Amiens in 1993. Een eervolle opdracht ontving de Horster koperslager voor de fonteinen van Versailles.

In verband met de beperkte ruimte is het raadzaam indien mogelijk uw bezoek tevoren telefonisch aan te kondigen.

Rondleidingen voor kleine groepen (maximaal 12 personen) worden uitsluitend na telefonische afspraak verzorgd.

Uitleg naar keuze in het Nederlands, Duits of Engels.

Adres: Gasthuistraat 46, 5961 GB Horst.

Telefoon (077) 398 5621

Openingstijden:

dinsdag, woensdag en donderdag van 13.00 tot 18.00 uur,

vrijdag van 13.00 tot 21.00 uur,

zaterdag van 13.00 tot 16.00 uur.

MUSEUM BERT COPPUS

Bert Coppus, geboren in 1932 te Horst, kreeg zijn opleiding onder andere aan de Jan van Eyck-academie in Maastricht. Hij slaagde met onderscheiding en was winnaar van de prijs van de gemeente Sittard.

Hij exposeerde op tal van plaatsen waaronder: Waagggebouw (Nijmegen), Provinciaal Museum (Hasselt), Suermondt Museum (Aken), Cultureel Centrum (Venlo), Pulchri Studio's (Den Haag), Schouwburg (Heerlen), Kasteeltuinen (Arcen), Cultureel Centrum (Venray), Limburgs Museum (Venlo).

Bert Coppus beheerst diverse technieken en materialen: olieverf, tempera, aquarel, gouache, etsen en mengtechnieken. Werk van hem bevindt zich in een groot aantal openbare gebouwen, in de vaste collectie van het Limburgs Museum en bij particuliere verzamelaars.

De natuur in al zijn facetten is mijn inspiratiebron. Als ik niet schilder ben ik in mijn tuin of in de natuur. Na mijn opleiding (schilderkunst) aan de Jan van Eyck-academie heb ik een periode van puur fijnschilderen gehad. Nu neig ik meer naar een kleurig impressionisme. Dat lijkt wat spontaner, maar pas op. Elk streepje, elk takje komt pas na enorm veel overleg op het doek, want ik ben een perfectionist. Toch blijft schilderen bij mij een gevoelskwestie en een gevecht met de materie.

Openingstijden:

dinsdag 10.00-17.00 uur en op telefonische afspraak.

Adres: Meterikseweg 71-73, 5961 CV Horst.

Telefoon (077) 398 1487.

LIMBURGS MUSEUM

Middeleeuwse kastelen in Limburg

Nog tot 2 februari volgend jaar staan de Limburgse kastelen in het Limburgs Museum tentoon. Kastelen spreken nog altijd tot de verbeelding van jong en oud. Men denkt aan ridders en jonkvrouwen, feesten en kerkers, belegeringen en geheime uitgangen, een decor van uitersten, en dan nog wel zo dichtbij in de gebieden van het huidige Limburg.

De expositie *Middeleeuwse kastelen in Limburg* toont de verschillende facetten van het kasteelleven aan de hand van archeologische vondsten, audiovisuele effecten, schilderijen, een maquette-landschap en reconstructies van een keuken en woonkamer. Spectaculair zijn replica's van een kanon en een katapult. De bezoeker kan aan middeleeuwse kruiden ruiken, naar volksverhalen luisteren en naar videofilms kijken. Ook aan de kinderen is gedacht. Speciaal voor hen is er een speurtocht uitgezet.

Er is bovendien een bijzonder fraaie mogelijkheid om over heel de wereld het Limburgs Museum en de tentoonstelling te bezoeken, namelijk via een computer op het internet-adres:

<http://www.limbu.nl/lbmuseum>

In het museum zijn daarnaast andere exposities, sinds 31 augustus: *Typisch Nederlands?* en vanaf 14 november: *In Limburg maakten kleren ook de vrouw*.

Openingstijden: van dinsdag tot en met vrijdag van 10.00 uur tot 16.30 uur en op zaterdag, zondag en 26 december van 14.00 uur tot 17.00 uur.

Het museum is gesloten op maandag, 25 december en 1 januari.
Goltziusstraat 21, 5911 AS Venlo. Telefoon (077) 359 6762.

NIEUWE PUBLICATIES

Verschenen

*** Wim Moorman en Gé Peeters (red.), Wij blijven trouw die kleuren. 60 Jaar RKSv Wittenhorst. Horst 1996. Geïllustreerd Prijs f 32,50. Uitgave RKSv Wittenhorst, Postbus 6004, 5960 AA Horst. ISBN 90-9009708-2 geb.**

Ongeveer honderd jaar geleden ontstond in Limburg het clubvoetbal. De (middelbare) scholen hebben daarbij een belangrijke gespeeld. In Horst werd in 1908 waarschijnlijk de eerste voetbalclub opgericht die Sparta heette. Deze club heeft 1 september 1908 een wedstrijd gespeeld tegen een club uit Venray. De uitslag was 2-1, in het voordeel van Horst. Horster Rolduciens speelden ook in 1908 voetbal. Hun club heette eerst Hercules en later De Peelhaas. In 1921 werd de Horster Voetbalclub, HVC, opgericht en in 1927 Concordia. Verder ontstonden een groot aantal kleinere clubjes die geen lang leven beschoren waren. In 1936 fuseerden HVC en Concordia tot een nieuwe club onder de naam *Wittenhorst*. De promotor en eerste voorzitter was de huisarts Lambert van de Meerendonk. Dit jaar viert de club het zestigjarig bestaan.

Een redactieteam bestaande uit twaalf(!) 'Wittenhorsters' heeft gezorgd voor een schitterend jubileumboek met veel foto's. Niets werd vergeten: de jeugd en de veteranen, trainers en elftallen, de bekendste spelers (o.a. Jan Schatorjé), de echte voetbalfamilies (o.a. Van Issum), clubterreinen en -lokalen, de grote voetbaltriomfen, korfbal en damesvoetbal, de jubilea en feesten, maar ook de ups en downs. Het boek is chronologisch-thematisch (naar speelseizoenen) opgebouwd, van telkens twee pagina's. In een aparte rubriek, 'Kroniek' genoemd, worden opmerkelijke gebeurtenissen van het betreffende jaar weergegeven. Het boek is voorzien van een personenregister.

*** J.M.W.C Schatorjé en G.F. Verheijen (red.), Huis ter Horst, een toekomst voor een ruïne. Horst 1996. Geïllustreerd. Prijs f 15,00. Adres: Stichting Het Gelders Overkwartier, Venloseweg 48, 5961**

JD Horst.

ISBN 90-71606-06-6.

Op 27 juni verscheen het verslag van de studiedag over de toekomst van ruïnes gehouden op 9 september 1995 onder auspiciën van Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap Kring Horst en de Commissie Open Monumentendag van de Gemeente Horst.

Het boek heeft een fraaie vormgeving, een spiraalband met dubbele omslag, formaat 20 x 20 cm. Op de buitenzijde van het omslag staat het Huis ter Horst getekend door Jan de Beijer, circa 1738, en op de binnenzijde een zaalopname van fotograaf Hans van der Beele gemaakt tijdens de studiedag. De vormgeving was in handen van Jeu van Helden. Het boek werd gedrukt door Drukkerij van Lieshout te Horst.

Na het voorwoord van burgemeester drs R. Fasol en de inleiding van drs J.M.W.C. Schatorjé, voorzitter van LGOG Kring Horst, volgt een 'Geschiedenis van het Huis ter Horst' van mr Th.J. van Rensch. De vier inleidingen gehouden op de studiedag vormen de basis van het boek; achtereenvolgens: prof. dr P.J.A. Nissen, De betekenis van het verleden voor het heden; drs. W. Hupperetz, Kastelen als historisch relict. De ruïne van het Huis Ter Horst in het bijzonder; drs. M. Kuipers-Verbuijs, Heeft een ruïne eigenlijk een nieuwe functie nodig?; H.P.L.M. Peerbooms, Wethouder Gemeente Horst, De positie van het kasteel Ter Horst in het gemeentelijk beleid.

Daarna volgt een verslag van de forumdiscussie en een (voorzichtige) slotconclusie. Wethouder Peerbooms pleitte voor het in het leven roepen van een beheersstichting voor de ruïne.

Het boek bleek al snel na verschijning landelijke belangstelling te genieten. Langzaam aan gaat men zich, nationaal en internationaal, afvragen wat men met ruïnes moet doen: niets, restaureren of iets daartussen in. Horst heeft alvast een voorzetje gegeven.

*** Jan Derix, Wim Moorman en Toon Tielen, Pioniers in de Peel - Ysselsteyn, 1921-1996. Ysselsteyn 1996. Geïllustreerd. Prijs f 35,00. Adres: A. Tielen, P.Janssenstraat 40, 5813 BR Ysselsteyn. ISBN 90-9009556-X**

De naam van het Limburgse Peeldorp Ysselsteyn is vaak aanleiding tot misverstand. Het schijnt dat er wel eens mensen in de Utrechtse stad IJsselstein verzeild zijn geraakt in plaats van in het dorp met dezelfde naam in de gemeente Venray, genoemd naar de toenmalige minister van landbouw ir A.H. van Ysselsteyn (1860-1941). Interessant is de beschrijving van het ontstaan van het dorp, mogelijk gemaakt dank zij renteloze voorschotten van de rijksoverheid. Het lot bepaalde, na een eerste selectie, wie de eerste bewoners van het ontginningsdorp werden. Ze waren afkomstig uit de gemeenten Venray, Horst, Meerlo-Wanssum en Grubbenvorst-Lottum. Het ontwerp van de eerste boerderijen (met zgn Engelse kap) was van de Venrayse architect en aannemer Albert Martens (1872-1944). Een betrekkelijk jonge plaats maakt in drie kwart eeuw geschiedenis.

Het is allemaal bij elkaar gebracht: een heel dorp in een kloek boek van 172 pagina's. Veel aandacht krijgen de oorlogsjaren. Buiten de regio is Ysselsteyn bekend vanwege de Duitse Oorlogsbegraafplaats en ... als woonplaats van de wielrenner Peter Winnen. Na het historisch gedeelte volgen in een reeks 'bijlagen' beschrijvingen van alle verenigingen en organisaties.

Opgenomen is een lijst van geraadpleegde bronnen en literatuur en een notenapparaat. Het boek eindigt met een register op familienamen.

*** N. Verbeten, J. Gootzen, H. Vriens e.a. (red.), Op weg met St. Jozef. 300 jaar Jozefverering in Smakt. Venray 1996. Geïllustreerd. Prijs f 15,00. Adres: Pelgrimshuis, St.Jozeflaan 56, 5817 AD Smakt.**

Wie wel eens de trein Venlo-Nijmegen neemt, passeert vlak voor de grens met Noord-Brabant een oude kapel. Het is de bijna drie eeuwen oude Sint-Jozefkapel van Smakt. De ligging op de grens van het protestantse Staatse gebied en het katholieke Spaanse gebied

herinnert nog altijd aan een zwarte bladzij in de geschiedenis van de Nederlanden. Een wapensteen bij de kapel verwijst naar de stichter, een heer van het verdwenen kasteel Macken. Smakt is het eerste en enige St.Jozef Pelgrimsoord in Nederland.

De diverse auteurs behandelen de volgende onderwerpen: de Orde van de Karmelieten als promotors van de St. Jozefdevotie, de iconografie van vijftien St.Jozefafbeeldingen, de geschiedenis van Smakt en Sint Jozef. Het boekje eindigt met gebieden en liederen tot St. Jozef. Het 47 pagina's tellende boekje is voorzien van een literatuurlijst.

*** Wim Hupperetz, Johanna Maria van Winter (red.), Dagelijks leven op Limburgse kastelen (1350-1600): voeding en voedselbereiding. Bundel bij de gelijknamige studiedag in het Limburgs Museum 10 maart 1995. Met literatuur en illustraties. Venlo 1995. ISBN 90-73363-11-X**

Ter voorbereiding op de gelijknamige tentoonstelling in het Limburgs Museum te Venlo, nog tot zien tot februari 1997, verscheen behalve een rijk geïllustreerd boek met populair-wetenschappelijke bijdragen, een bundel over voeding. Een werkgroep van dertig studenten aan de Universiteit Utrecht verrichtte daartoe een aantal onderzoeken. Een tiental auteurs beschrijven in korte bijdragen vanuit verschillende invalshoeken de resultaten van het onderzoek. Enkele behandelde onderwerpen zijn: keukenboeken, voeding en voedselbereiding, eetgewoonten, maaltijden bij speciale gelegenheid zoals bij het bezoek van de hertog en bij adellijke begrafenissen. Theo de Jong beschrijft in zijn bijdrage 'Levende zielen op het kasteel' aan de hand van gevonden dierlijke overblijfselen wat er werd gegeten in het Huis ter Horst.

*** P. van Nunen, De Peel. Expositie van 27 mei t/m 18 augustus 1996. Gebundelde persberichten en lezing. Horst 1996. Prijs f 7,00. Verkrijgbaar bij: Stichting Oudheidkamer Horst, Steenstraat 2, 5961 EV Horst.**

Voorafgaand en tijdens de tentoonstelling over de Peel, die dit jaar werd gehouden in de Oudheidkamer te Horst, verschenen persberichten en artikelenreeksen in diverse regionale bladen. Verder hield de samensteller van de expositie en auteur van de bijdragen Piet van Nunen, secretaris en conservator van Stichting Oudheidkamer Horst, op 1 juli 1996 voor LGOG Kring Horst een lezing. Persberichten en tekst van de lezing zijn vastgelegd in deze publicatie.

*** L.W.M. van Hout, C.J.W.A. Klerken, T.P.M. Huijs, De Kesselse tynslegger van Blerick 1441-1515. Publicaties van het Gemeentearchief Venlo, deel 3. Venlo 1996. Prijs f 19,50. Adres: Gemeentearchief Venlo, Dokter Blumenkampstraat 1, 5914 PV Venlo. ISBN 90-802392-2-4**

In dit fraai vormgegeven boek wordt de transcriptie van een tynslegger van het Huis Kessel, die wordt bewaard in het Rijksarchief te Maastricht, in druk uitgegeven. Leggerboeken bevatten, heel in het algemeen, gegevens van goederen zoals ligging, grootte, rechten en plichten van eigenaren en gebruikers en de te verrichten betalingen. Losliggend in het boek is een microfiche van de Kesselse tynslegger van Blerick opgenomen. Naast de transcriptie wordt in inleidende hoofdstukken uitgelegd op welke wijze het beheer van gronden in de middeleeuwen en nog lang daarna was geregeld en welke ontwikkelingen er waren.

Het raadplegen van gegevens wordt eenvoudig gemaakt met een index op persoons- en plaatsnamen.

Aangekondigd

*** Loe Derix, Oud Horst in het nieuws. Deel 7, 1946-1951. Met illustraties en register. Horst 1996.**

Op vrijdag 8 november wordt het zevende deel van "Oud Horst in het nieuws" gepresenteerd. Het behandelt zeer uitvoerig de jaren vlak na de oorlog (1946-1951). Tijdens een bijeenkomst voor genodigden in CC 't Gasthoês zal burgemeester Fasol een exemplaar van de nieuwe uitgave overhandigen aan familieleden van de drie Indië-strijders uit de gemeente Horst, die tijdens hun diensttijd om het leven kwamen. Tevens zullen er die avond een aantal oude films over Melderslo, Hegelsom en Horst vertoond worden.

Op zaterdag 9 november zullen deze, eveneens in 't Gasthoês, driemaal gedraaid worden. Dan is iedereen welkom, terwijl de toegang gratis is. De voorstellingen beginnen om 13.00 uur, 14.30 uur en 16.00 uur. Op die zaterdagmiddag kan men tevens in 't Gasthoês terecht voor het kopen van Oud Horst deel 7, maar ook (met vijf gulden korting) van de eerder verschenen delen. Auteur Loe Derix is aanwezig om uw boek(en) te signeren.

Deel 7 van Oud Horst bevat maar liefst 350 pagina's! Dat zijn er bijna 100 meer dan het gemiddelde van de vorige delen. Deze toename is toe te schrijven aan diverse oorzaken. Allereerst leidden vooral deel 5 en 6 (over de oorlogsjaren) tot nogal wat interessante aanvullingen. Deze zijn opgenomen in bijlage 4 van deel 7. Verder vonden er vlak na de oorlog ook in Horst veel belangrijke ontwikkelingen plaats, die hun stempel op de volgende decennia hebben gedrukt. Met name de wederopbouw van verwoeste gebouwen, maar ook van het sociale en culturele leven, kwamen in de pers en komen in Oud Horst uitvoerig aan de orde.

Oud Horst 7 is vooral ook een extra dik boek geworden, omdat er bewust gekozen is voor een uitgebreide verslaggeving van de Horster inbreng bij de militaire acties in Indië. Maar liefst 183 jongens uit onze gemeente verlieten, vaak voor het eerst in hun leven, de ouderlijke woning om in de tropen, slecht voorbereid, "orde en vrede" te gaan brengen in een stukje van ons toenmalige koninkrijk. Na meerdere

jaren keerden ze terug, om, met aanzienlijke achterstand op leeftijdgenoten, te beginnen aan een maatschappelijke loopbaan. Dankbaarheid voor hun inzet in Indië hebben ze nauwelijks ondervonden, integendeel...

Vertoning oude films In 1994 werden er op de "Oud Horst"-zaterdag voor het eerst oude films over Horst en de kerkdorpen getoond. De belangstelling was enorm: ongeveer 1000 mensen bezochten de drie voorstellingen en... waren zeer enthousiast. Opvallend was het grote aantal oud-inwoners van Horst, dat vergezeld van verwanten uit Horst, kwam genieten van de nostalgische beelden.

Het *filmprogramma voor 1996* luidt (onder voorbehoud):

1937: Oranjefeest op "De Vlies". Het is het oudste filmpje uit Horst, dat tot nu toe bekend is. (Met dank aan het Limburgs Museum te Venlo)

1939: Agrarisch Horst: unieke beelden van de agrarische instellingen die (toen al) in onze gemeente gevestigd waren. O.a. valt er te zien, dat de Merthal vroeger echt een veemarkt was.

1950: Horst ontvangt een neomist. Alle typische dorpsfiguren van vroeger passeren de revue tijdens het priesterfeest van Ben Timmermans, waarbij, zoals gewoonlijk, het hele dorp betrokken was.

1950: Bezoek van koningin Juliana aan Horst.

1953: De eerste professionele filmbeelden uit Horst, geschoten door Toon Geurts. In een kort overzicht wordt een indruk gegeven van de vele films die Toon tussen 1950 en 1980 opgenomen heeft. In 1997 zullen al deze films op video worden uitgebracht.

1954: Sterre der Zee in Hegelsom. Vrijwel alle inwoners van Hegelsom figuren op deze film, die verder een fraaie indruk geeft van het "Rijke Roomsche " leven van vroeger.

1955 (?): De fanfare van Melderslo bezoekt Hegelsom.

Behalve de films wordt er ook een diaklankbeeld vertoond over "Horster jongens in Indië".

Verkoop Het extra dikke deel 7 van Oud Horst (350 pagina's, 400 foto's) kost op 9 november in 't Gasthoês slechts f 44,50. De prijs van de overige delen bedraagt dan f 39,50. Dezelfde prijzen gelden die

dag bij De Morgenstond (Griendtsveen), Phicoop (America) en de verkoopkantoren van Dagblad De Limburger in Venlo en Venray (onder voorbehoud).

Mensen, die op 9 november verhinderd zijn, kunnen *f* 44,50 overmaken op rekening 12.36.23.529 t.n.v. Oud Horst in het nieuws, en later hun boek ophalen bij boekhandel Willems. Voor toezending per post dient *f* 10,- extra te worden overgemaakt. Na 9 november zijn de boeken vijf gulden duurder en te koop bij boekhandel Willems en EDAH te Horst (en de eerdergenoemde adressen).

Volgend jaar: deel 8 In het najaar van 1997 zal het laatste deel van "Oud Horst in het nieuws" verschijnen. De gebeurtenissen in onze gemeente in de periode 1843-1956 zijn dan vastgelegd in 8 boeken, op meer dan 2000 foto's, op bijna 2500 pagina's, over ca. 40.000 personen. Waarschijnlijk een unicum!

*** A.P.M. Cammaert (eindredactie), Sporen die bleven. Deportatie naar nazi-Duitsland in 1944. Helden 1996. Prijs *f* 45,00 (intekenprijs). Adres: Stichting Deportatie 1944, Beringerhoek 8, 5986 AR Beringe.**

De Stichting Deportatie 1944, gevestigd in de gemeente Helden, presenteert op zaterdag 9 november een boek over de razzia's en deportatie in oktober 1944 in Noord- en Midden-Limburg. De auteur van het boek is de historicus Dr. A.P.M. Cammaert. Doel van het project is het vervaardigen van een boek met een wetenschappelijk verantwoorde geschiedenis van de deportatie in oktober en november 1994 van ongeveer 3000 Noordlimburgers, 275 uit de gemeente Horst en 427 uit de gemeente Sevenum.

In het geïllustreerde boek van circa 200 bladzijden zal getracht worden een zo compleet mogelijk beeld te geven van de belangrijkste aspecten van de deportatie zoals de Duitse bedoelingen, de wijze van oppakken, de reis naar de deportatieoorden, het verblijf, de bevrijding, de reis terug en de terugkeer in de lokale samenleving. Daarnaast zal aandacht worden besteed aan de lotgevallen van de gezinnen waarvan een lid was weggevoerd naar Duitsland. Opgenomen is een

lijst met namen van alle personen die tijdens razzia's in oktober of november 1994 werden opgepakt en voor korte of langere tijd werden gedeporteerd naar Nazi-Duitsland om er dwangarbeid te verrichten, of die tijdens een razzia of op transport in Duitsland werden gedood of dodelijk gewond.

Men kan nog tot 1 oktober inschrijven op bovenstaand adres.

*** Het Gelders Land- en Stadrecht van het Overkwartier van Roermond 1620. Opnieuw uitgegeven en van een historische inleiding voorzien. 1996. Prijs 55,00 (intekenprijs). Adres: Stichting Oud-Vaderlands Recht, Markt 1, 6811 CG Arnhem.**

Als deel 25 van de Werken der Stichting tot Uitgaaf der bronnen van het Oud-Vaderlands Recht verschijnt binnenkort een heruitgave van bovengenoemd werk. Met zijn 2060 artikelen, geordend in zes boeken, is het Gelders Land- en Stadrecht een heel bijzonder handboek voor de kennis en beoefening van de geschiedenis van Limburg en het voormalige Overkwartier van Roermond in het bijzonder. Voor een origineel exemplaar van dit boek moet men tegenwoordig in de handel toch al gauw duizend tot tweeduizend gulden en meer betalen.

De heruitgave van dit werk met een omvang van ruim 400 pagina's zal na verschijnen *f* 75,00 kosten en bij intekening (tot 1 november) slechts *f* 55,00 plus *f* 10,00 verzendkosten.

HET BESTUUR

Adreslijst bestuur LGOG Kring Horst

Voorzitter: De heer drs J.M.W.C. Schatorjé
Loevestraat 61, 5961 TW Horst. Telefoon (077) 398 5494

Vice-voorzitter: Mevrouw drs Y.A.W. Hermans-Cuppen
St.Odastraat 80 5962 AW Horst. Telefoon (077) 398 1717

Secretaris: : De heer G.F. Verheijen
Venloseweg 48, 5961 JD Horst. Telefoon (077) 398 1431

Penningmeester: De heer C.L.G. Theeuwen
Paulus Potterstraat 26, 5961 AZ Horst. Telefoon (077) 398 3332

Lid: Mevrouw drs A.P.M. Gielen-van Bommel
Nieuwenhofweg 5, 5962 NS Horst. Telefoon (0478) 69 1784

Lid: De heer M.H. Cortenbach
Venloseweg 6, 5961 JC Horst. Telefoon (077) 398 1360

Lid: De heer J.Th.H. Sleutels
Schoutstraat 14, 5975 XL Sevenum. Telefoon (077) 467 2038

*** Tot slot**

In deze aflevering treft u twee 'bewijzen van toegang voor lezing' aan bedoeld voor mensen in uw omgeving die nog geen lid van LGOG zijn.

Wist U dat het LGOG-gezinslidmaatschap slechts zeven gulden vijftig kost? Het gezinslid is verder gewoon lid, maar de post ontvangt men slechts eenmaal per adres?

Een briefkaartje aan: LGOG, Postbus 83, 6200 AB Maastricht is voldoende om iemand op te geven als gewoon lid of als gezinslid.

Kopij voor de volgende aflevering van
INFO LGOG Kring Horst (nummer 16, maart 1997)
kunt u inzenden tot 1 maart 1997.
Venloseweg 48, 5961 JD Horst. Telefoon (077) 398 1431.